

DUTCH BIRDING

VOLUME 35 • NO 4 • 2013

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Nederland
editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Kees de Vries
Fideliohof 7
2402 ER Alphen aan den Rijn
Nederland
circulation@dutchbirding.nl

WWW.DUTCHBIRDING.NL

webredactie@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Nederland
cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
csna@dutchbirding.nl

INSPREKKLIJN
010-4281212

INTERNET
www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (023-5378024, arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (030-2961335, enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (020-6997585, andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (0222-316801, rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Sander Bot, Ferdy Hieselaar, Gert Ottens, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Andrea Corso, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Max Berlijn, Harvey van Diek, Nils van Duivendijk, Steve Geelhoed, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, Kees Roselaar, Vincent van der Spek, Jan Hein van Steenis, Pieter van Veelen en Peter de Vries

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Debby Doodeman, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2013 bedraagt: EUR 39.50 (Nederland en België), EUR 40.00 (rest van Europa) en EUR 43.00 (landen buiten Europa). Abonnees in Nederland ontvangen ook het dvd-jaaroverzicht.

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam; online update 2013, www.dutchbirding.nl/page.php?page_id=228) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld – complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke namen van overige vogels van de wereld); en *IOC world bird names 3.3* door F Gill & D Donsker (2013, www.worldbirdnames.org) (Engelse namen van overige vogels in de wereld).

Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'Tijdschrift').

www.dutchbirding.nl

WEBREDACTIE Garry Bakker, Gijsbert van der Bent, Wietze Janse en Ben Wielstra. FOTOREDACTIE Menno van Duijn en Chris van Rijswijk. GELUIDENREDACTIE Kasper Hendriks WEBMASTERS Albert van den Ende, Jeroen van Vianen (DBAlerts) en Peter Weiland.

Dutch Birding Association

BESTUUR Arjan van Egmond (voorzitter, 071-4010656; 06-21585788), Rob Gordijn, Thierry Jansen, Toy Janssen, Kees de Vries (penningmeester) en Han Zevenhuizen (secretaris); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd. BESTUURSMEDWERKERS Jurriën van Deijk, Debby Doodeman, Thomas van der Es, Wietze Janse (Dutch Bird Alerts), Arnold Meijer, Gerald Oreel, Marc Plomp, Henk van Rijswijk, Pieter van Veelen, Jeroen van Vianen, Ruben Vlot, Kees de Vries en Steven Wytema.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Rob van Bemmelen, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk (voorzitter), Arjan Ovaa, Willem van Rijswijk, Roy Slaterus, Arend Wassink en Rik Winters. MEDEWERKER Marcel Haas (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2013 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland, www.robstolk.nl

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (+31-235378024, arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (+31-302961335, enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (+31-206997585, andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (+31-222316801, rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Sander Bot, Ferdy Hieselaar, Gert Ottens, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Andrea Corso, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Max Berlijn, Harvey van Diek, Nils van Duivendijk, Steve Geelhoed, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, Kees Roselaar, Vincent van der Spek, Jan Hein van Steenis, Pieter van Veelen and Peter de Vries

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Debby Doodeman, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2013 is: EUR 39.50 (Netherlands and Belgium), EUR 40.00 (Europe) and EUR 43.00 (countries outside Europe). Subscribers in the Netherlands also receive the DVD year review.

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. Cheques should be sent to Dutch Birding, c/o Gerald Oree, Deurganck 15, 1902 AN Castricum, Netherlands. Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl. The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam; online update 2013, www.dutchbirding.nl/page.php?page_id=229) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific names of remaining birds of the world); and *IOC world bird names 3.3* by F Gill & D Donsker (2013, www.worldbirdnames.org) (English names of remaining birds of the world).

For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding Fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'Journal').

www.dutchbirding.nl

WEB EDITORS Garry Bakker, Gijsbert van der Bent, Wietze Janse and Ben Wielstra.
PHOTOGRAPHIC EDITORS Menno van Duijn and Chris van Rijswijk. **SOUNDS EDITOR** Kasper Hendriks **WEBMASTERS** Albert van den Ende, Jeroen van Vianen (DBAlerts) and Peter Weiland.

Dutch Birding Association

BOARD Arjan van Egmond (president, +31-714010656; +31-621585788), Rob Gordijn, Thiery Jansen, Toy Janssen, Kees de Vries (treasurer) and Han Zevenhuizen (secretary); the editors of Dutch Birding also have one seat in the board. **BOARD ASSISTANTS** Jurriën van Deijk, Debby Doodeman, Thomas van der Es, Wietze Janse (Dutch Bird Alerts), Arnold Meijer, Gerald Oree, Marc Plomp, Henk van Rijswijk, Pieter van Veelen, Jeroen van Vianen, Ruben Vlot, Kees de Vries and Steven Wytema.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Rob van Bemmelen, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk (president), Arjan Ovaa, Willem van Rijswijk, Roy Slaterus, Arend Wassink and Rik Winters. **ASSISTANT** Marcel Haas (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2013 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands, www.robstolk.nl

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Netherlands
editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Kees de Vries
Fideliohof 7
2402 ER Alphen aan den Rijn
Netherlands
circulation@dutchbirding.nl

WWW.DUTCHBIRDING.NL

webredactie@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Netherlands
cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

Artikelen / papers

Varia

Brieven / letters

DBA-nieuws

Corrigenda

WP reports

Recente meldingen / recent reports

Voorplaat / front cover

JAARGANG 35 NUMMER 4 2013 VOLUME 35 NUMBER 4 2013

- 219 Steppeklapekster op Texel in oktober-november 2012 en voorkomen in Europa *Enno B Ebels*
229 Endemic landbirds of French Polynesia *Roland E van der Vliet & Tom Ghestemme*

- 243 White-bellied Seedsnipe *Marc Guyt & Roland E van der Vliet*

- 249 Proposal to remove African Palm Swift from WP list *P W Peter Browne*

- 250 Evenementen

250

- 251 late May–mid-July 2013 *Arnoud B van den Berg & Marcel Haas*

- 263 mei-juni 2013 *Roy Slaterus & Vincent van der Spek*

Indische Kievit / Red-wattled Lapwing *Vanellus indicus*, Sohar, Oman, 13 april 2010
(*René Pop/The Sound Approach*)

Steppeklapekster op Texel in oktober-november 2012 en voorkomen in Europa

Enno B Ebels

In de namiddag van zaterdag 27 oktober 2012 vond Siebold van Breukelen om 17:30 langs een spaarzaam begroeid dijkje in het Hoornder Nieuwland en Buitendijk bij Den Hoorn op Texel, Noord-Holland, een klauwier *Lanius*. Hij determineerde de vogel onder slechte lichtomstandigheden als Kleine Klapekster *L. minor*. Het nieuws werd verspreid en in het laatste avondlicht werd de aanwezigheid bevestigd door Eric Menkveld en Marc Plomp. De volgende ochtend rond 08:00 bleek bij bestudering onder betere (licht)omstandigheden door EM en Thijs Fijen dat het geen Kleine Klapekster was maar een Steppeklapekster *L. lahtora pallidirostris*. Meteen werd het nieuws verspreid en in de loop van de dag staken enkele 100-en vogelaars over naar het eiland. De vogel

werkte goed mee en liet zich, vaak actief jagend, uitgebreid bekijken en uitstekend documenteren. Een favoriete meidoorn *Crataegus* fungeerde als opslagplaats waar de gevangen prooien werden gespietst. Soms ving hij tot op 5 m van de aanwezige vogelaars zijn prooi. De volgende dagen bleef hij in hetzelfde gebied en trok dagelijks bekijks tot en met 9 november (Ottens 2012).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op foto's van onder meer Jos van den Berg, Eric Menkveld, René Pop, Cock Reijnders, Jankees Schwiebbe en Co van der Wardt (cf Dutch Birding 34: 424, plaat 602, 425, plaat 603, 2012) en videobeelden van Marc Plomp (cf Plomp 2013).

271 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, eerstejaars, Buitendijk, Texel, Noord-Holland, 29 oktober 2012 (René Pop)

Steppeklapekster op Texel in oktober-november 2012 en voorkomen in Europa

ALGEMENE INDRUK Zandkleurig grijze klapekster met weinig contrast tussen bovendelen en onderdelen.

GROOTTE & BOUW Typische klapekster met ronde kop, relatief lange snavel met haakje aan bovensnavel en stevige poten. Handpenprojectie 80-90% van zichtbaar gedeelte van tertials. Vleugelpunt net niet tot aan punt van bovenstaartdekveren reikend. Staart vrij rechthoekig, weinig getrapt, voor klauwier relatief korte indruk gevend. Snavel duidelijk langer dan hoog.

KOP Bovenkop egaal zandkleurig grijs. Oorstreek donkerbruin, masker vormend. Teugel beige. Oorstreek roomkleurig. Smalle beige wenkbrauwstreep, lijn vormend tussen oorstreek en kopkap, doorlopend tot op voorhoofd.

BOVENDELEN Mantel en rug zandkleurig grijs, naar stuit toe geleidelijk meer zandkleurig. Stuit en bovenstaartdekveren zandkleurig. Schouderveren zandkleurig grijs met vuilwitte top, van achteren gezien lichte V vormend (soms bedekt door mantelveren).

ONDERDELEN Keel, borst, buik en onderstaartdekveren roomkleurig. Voorflank en zijborst iets warmer gekleurd, meer beige. Onderstaartdekveren lichter dan overige onderdelen.

VLEUGEL Handpennen zwartbruin met smalle, beige-witte top en witte basis, in zit rechthoekige handpenvlek en in vlucht wit vleugelveld vormend, niet doorlopend op armpennen. Armpennen zwartbruin met lichtere top, samen met lichte toppen van handpennen lichte vleugelachtterrand vormend; buitenste armpennen met heldere witte zoom aan basaal deel van binnenvlag (zicht-

baar op vluchtfoto's). Tertials zwartbruin met beigewitte top. In zit lichte toppen van tertials als duidelijke lichte vlek zichtbaar. Duimvleugel zwartbruin met beige zoom. Grote handpendekveren zwartbruin met beigewitte top. Grote armpendekveren sterk gesleten, bruin, met witte top, vleugelstreepje boven handpenvlek vormend. Binnenste c drie dekveren zwart zonder lichte top. Middelste dekveren zwartachtig. Ondervleugel licht.

STAART Bovenstaart aan basis bruin, naar punt toe meer zwartbruin. Donker gedeelte ongeveer halverwege staart breedst, naar basis toe smaller wordend en naar staartpunt smalst (zichtbaar bij gespreide start). Buitenste twee staartpennen geheel of grotendeels wit, naastgelegen staartpen met veel wit op buitenvlag en brede witte top aan binnen- en buitenvlag. Onderstaart wit of vuilwit, op centraal gedeelte donkerder.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel aan basis vleeskleurig, in midden iets grijzer, punt bruinzwart. Bruinzwart van snavelpunt zich voortzettend op bovenrand van bovensnavel en onderrand van ondersnavel. Poot donkerbruin op voorzijde, iets lichter op achterzijde. Voet zwartbruin.

RUI & SLEET Links en rechts ten minste drie grote dekveren geruid.

GEDRAG Meestal vanaf favoriete struik op muizen of zangvogels jagend (Veldleeuwerik *Alauda arvensis*, Vink *Fringilla coelebs*, Rietgors *Emberiza schoeniclus*, Noordse Woelmuis *Microtus oeconomus arenicola* en Huis-spitsmuis *Crocidura russula* als prooi vastgesteld; cf www.

272 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, eerstejaars, Buitendijk, Texel, Noord-Holland, 5 november 2012 (René Pop)

273 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, eerstejaars, met Huiszittmuis *Crocidura russula* als prooi, Buitendijk, Texel, Noord-Holland, 31 oktober 2012 (Jankees Schwiebbe)

274 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, eerstejaars, Buitendijk, Texel, Noord-Holland, 30 oktober 2012 (Co van der Wardt)

birdpix.nl, www.dutchbirding.nl, www.waarneming.nl). Succesvol bij jagen en enkele 10-tallen prooien per dag vangend (Enno Ebels pers obs).

Determinatie

Op grond van onder meer grootte, structuur en grijze kleur met zwart-witte tekening was de keuze tussen een Kleine Klapekster of één van de Palearctische taxa die vroeger meestal als ondersoorten van Klapekster werden beschouwd: Klapekster *L. excubitor*, Noordelijke Klapekster *L. borealis*, Iberische Klapekster *L. meridionalis*, Woestijnklapekster *L. elegans* of één van de ondersoorten van Aziatische Klapekster *L. lahtora* (waartoe tegenwoordig ook *pallidirostris* (Steppeklapekster) wordt gerekend).

De combinatie van vleugelvorm met relatief lange handpenprojectie, voor een klapekster korte staart, zandkleurig grijze tot zandkleurige boven delen, bovenvleugeldekveren en tertials met beigewitte top, ongeschubde roomkleurige onderdelen, lichte teugel, overwegend zeer lichte snavel en relatief lange, stevige en bruine poten past alleen op Steppeklapekster (cf Cramp & Perrins 1993, Clement & Worfolk 1995, Lefranc & Worfolk 1997, Wassink 1997, Tenovuo & Varrela 1998, Harris & Franklin 2000, Jiguet 2003, van Duivendijk 2011). Kleine Klapekster kan op grond van de volgende kenmerken worden uitgesloten: **1** handpenprojectie (bij Kleine langer dan het zichtbare gedeelte van de tertials); **2** korte vleugel (vleugelpunt steekt bij Kleine duidelijk voorbij de punt van de bovenstaartdekveren); **3** lichte wenkbrauwstreep (ontbreekt bij Kleine); **4** te veel wit aan toppen van schouderveren; **5** te lange staart

en teveel getrapt (bovendien past de kleurverdeling op de staart niet op Kleine); **6** te lichte en te lange snavel; en **7** te lange poten, bruin in plaats van zwart. Klapekster kon worden uitgesloten op

275 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, eerstejaars, Buitendijk, Texel, Noord-Holland, 30 oktober 2012 (Co van der Wardt)

276 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, eerstejaars, Buitendijk, Texel, Noord-Holland, 5 november 2012 (René Pop)

basis van: **1** te lange handpenprojectie (duidelijk korter bij Klappekster); **2** overwegend lichte snavel (overwegend donker bij Klappekster maar variabel); **3** lichte teugel (donker bij Klappekster); **4** bruin waas op vleugels, stuit en staart; en **5** lichtgrijze bovendelen met sterke zandkleur en weinig contrast tussen bovendelen en vuilwitte tot roomkleurige onderdelen.

Homeyers Klappekster *L. e. homeyeri* deelt een aantal kenmerken met Steppeklapekster zoals iets lichter grijze bovendelen vergeleken met nominaat *excubitor*, een iets langere handpenprojectie en vaak een lichte teugel. Homeyers verschilt van Steppeklapekster door bijvoorbeeld het vele wit in de buitenstaart (bij Homeyers nog meer dan bij Steppeklapekster) en de over de gehele vleugel doorlopende witte vleugelvlek. Noordelijke Klappekster verschilt van Steppeklapekster onder meer door de in alle kleden duidelijk aanwezige bandering op de onderdelen. Andere klappekstersoorten en andere ondersoorten van Aziatische Klappekster kunnen eveneens worden uitgesloten, met name op basis van de kleur van het verenkleed (minder zandkleurig en (veel) donkerder bij andere taxa) en de overwegend lichte snavel (donkerder bij andere taxa). Voor een gedetailleerde

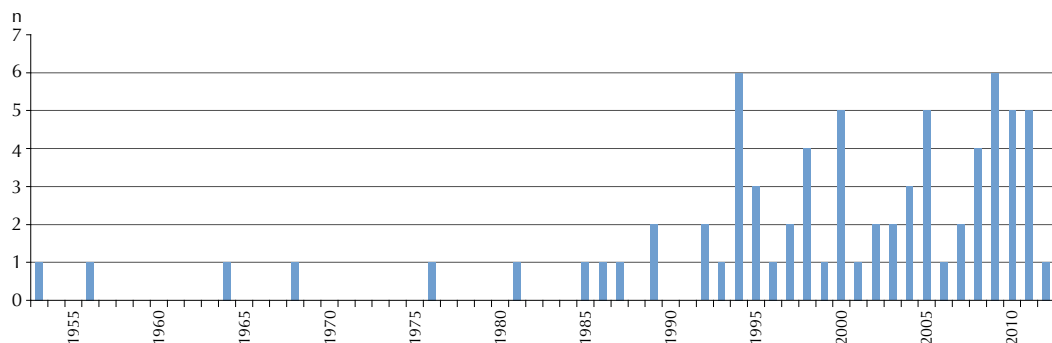
beschrijving van de kenmerken van deze andere taxa, zie, eg. Clement & Worfolk (1995) en van Duivendijk (2011). De andere ondersoorten van Aziatische Klappekster zijn overigens op basis van verspreiding en trekgedrag niet als dwaalgast in West-Europa te verwachten.

Leeftijdsbepaling

Het niet scherp begrensde donkerbruine masker dat niet doorliep op de teugel, de zandkleurige stuit en bovenstaartdekveren, de overwegend zwartbruine vleugel, de lichte toppen van de dekveren, de beige zoom aan de duimvleugel, de beige tint op de zijborst en flank, de voornamelijk (zwart)bruine staart en de overwegend lichte snavel geven aan dat de Steppeklapekster van Texel een eerstejaars (eerste-winter) vogel was (cf Clement & Worfolk 1995, van Duivendijk 2011).

Taxonomie en naamgeving

Het taxon *pallidirostris* kent een dynamische taxonomische geschiedenis. Tot begin jaren 1990 werd *pallidirostris* beschouwd als ondersoort van Klappekster *L. excubitor*. *Excubitor* werd vervolgens opgedeeld in twee soorten, met Zuidelijke (thans Iberische) Klappekster *L. meridionalis* als 'nieuwe'

FIGUUR 1 Gevallen van Steppeklapekster *Lanius lahtora pallidirostris* in Europa per jaar in 1953-2012 (n=73) / records of Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris* in Europe per year in 1953-2012 (n=73)

soort. Steppeklapekster werd aanvankelijk nog als ondersoort beschouwd van *meridionalis* (cf Clements et al 2012) maar recentelijk vaak als aparte soort (Gill & Donsker 2013). Recent werk heeft laten zien dat het opsplitsen van het klapekster-complex in zes soorten een goede optie is waarbij Steppeklapekster een van de ondersoorten van Aziatische Klapekster *L. lahtora* is (cf Collinson 2006, Olsson et al 2010, Poelstra 2010), een visie die gevolgd wordt door de CSNA (Redactie Dutch Birding 2011). Maar ook deze indeling is waarschijnlijk niet voor de eeuwigheid omdat de beschikbare genetische data een ander beeld laten zien dan uit het veld naar voren komt. Uitgebreider genetisch onderzoek kan onze inzichten in het klapekstercomplex weer doen veranderen. In het Nederlands kent *pallidirostris* maar één naam (Steppeklapekster) maar in het Engels taalgebied is dit taxon door de jaren heen aangeduid met een hele reeks namen, zoals 'Bogdanoff's Shrike', 'Grimm's Grey Shrike', 'Steppe Shrike' and 'Saxaul Grey Shrike' (cf Williamson 1957). Hoewel de laatste naam de habitat in de broedgebieden beter aanduidt dan 'steppe' is 'Steppe Grey Shrike' de meest ingeburgerde naam (cf Panov 2011).

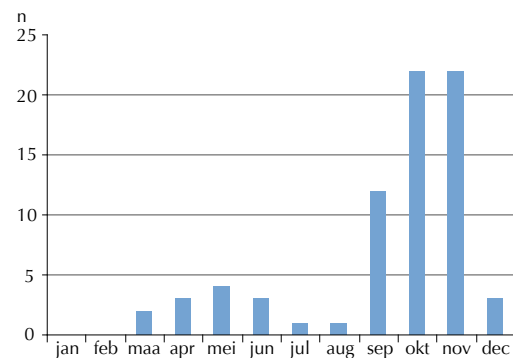
Verspreiding en voorkomen

Het broedgebied van Steppeklapekster strekt zich uit over een smalle band van de Kaspische Zee tot in Mongolië; het broedbiotoop bestaat uit woestijnen en bosschages. Vooral de noordelijke en oostelijke populaties zijn langeafstandstrekken die de winter doorbrengen in het Midden-Oosten, Noordoost-Afrika en Zuid-Azië. Er zijn enkele gevallen uit Egypte en in Israël is de status van dit taxon binnen één decennium veranderd van dwaalgast in schaarse wintergast en doortrekker (Gert Ottens in litt).

Gevallen in Europa

In Europa zijn tot en met 2012 ten minste 73 Steppeklapeksters vastgesteld, waarvan bijna een derde (23 gevallen) in Brittannië (figuur 1, tabel 1). De overgrote meerderheid is in het najaar waargenomen, van eind augustus tot begin december. Er zijn 60 najaarsgevallen, verdeeld over de maanden (datum van ontdekking) augustus (1), september (12), oktober (22), november (22) en december (3), en 12 voorjaarsgevallen, van maart (2), april (3), mei (4) en juni (3); één geval is uit juli (figuur 2). Zeven voorjaarsgevallen zijn vastgesteld in Fenno-Scandinavië en Estland (eind april tot begin juni), drie op Cyprus (in maart-april) en slechts twee in West-Europa. Er zijn overwinteringsgevallen bekend uit Cyprus en Italië (beide vanaf november) en er is één midzomergeval, in Zweden in

FIGUUR 2 Gevallen van Steppeklapekster *Lanius lahtora pallidirostris* in Europa in 1953-2012 per maand (datum van eerste waarneming; n=73) / records of Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris* in Europe in 1953-2012 per month (date of first sighting; n=73)

Steppeklapekster op Texel in oktober-november 2012 en voorkomen in Europa

TABEL 1 Gevallen van Steppeklapekster *Lanius lahtora pallidirostris* in Europa / records of Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris* in Europe (cf Corso 2001, Slack 2009, Reeber et al 2010, Sighele & Janni 2010; <http://tinyurl.com/p6cvl6b>; www.birdforum.net/showthread.php?t=186351; <http://tinyurl.com/otpzjfe>; www.surfbirds.com, www.tarsiger.com; Arnoud van den Berg in litt, Marcel Haas in litt, Colin Richardson in litt)

<i>Britannië (23)</i>	
21 september 1956, Haa, Fair Isle, Shetland, Schotland, eerste-winter, ringvangst	17 juni tot 12 juli 2003, Ballaghennie Ayres, Isle of Man, eerste-zomer mannetje
18 oktober 1964, Fair Isle, Shetland, Schotland, eerste-winter, ringvangst	6-7 november 2004, Ash, Kent, Engeland
6 december 1986, Landguard, Suffolk, Engeland, ringvangst	7-26 november 2008, Grainthorpe Haven, Lincolnshire, Engeland
31 oktober tot 1 november 1989, Bishop Monkton, North Yorkshire, Engeland	25-26 september 2009, St Martin's en St Mary's, Scilly, Engeland, eerste-winter
1 november 1989, Portland, Dorset, Engeland, eerste-winter	4-8 oktober 2009, Lound GP, Nottinghamshire, Engeland, eerste-winter
21-23 april 1992, Cape Cornwall en Kenidjack Carn, Cornwall, Engeland	14-18 oktober 2010, Loch of Strathbeg, Aberdeenshire, Schotland, eerste-winter
4-7 oktober 1992, Easton Bavents en Southwold, Suffolk, Engeland	30 oktober tot 9 november 2011, Wall Farm, Shropshire, Engeland
23-28 september 1993, Swindon, Wiltshire, Engeland, eerste-winter (verzwakt gevonden en losgelaten op 24 september)	<i>Cyprus (10)</i>
14 september tot 16 oktober 1994, North Ronaldsay, Orkney, Schotland, eerste-winter, ringvangst	20 november tot 4 december 1998, Spiros Pools, Larnaca
26-30 oktober 1994, Great Wakening, Essex, Engeland, eerste-winter	22 november tot 2 december 1999, Spiros Pools, Larnaca
2 november 1994, South Walney, Cumbria, Engeland, eerste-winter	7-31 december 2000, Paphos
7-10 november 1994, Boddam, Mainland, Shetland, Schotland	3-24 maart 2001, Paphos
11-26 november 1994, Papa Westray, Orkney, Schotland	9 april 2005, Sotira Pools, Paralimni Lake
18 november tot 4 december 1996, Holland-on-Sea, Essex, Engeland, eerste-winter	13 maart 2009, Cape Andreas
3-4 november 1997, Long Buckby, Northamptonshire, Engeland, eerste-winter	9 november 2010 tot 19 maart 2011, Mandria, eerste-winter
22 september 2000, Windwick, South Ronaldsay, Orkney, Schotland, eerste-winter	26 november 2010, Akrotiri Gravel Pits
	17 november 2011, Paphos
	26 november 2011, Mandria
	Voor 1998 werden waarnemingen van dit taxon vanwege de status als ondersoort op Cyprus niet apart geregistreerd (Colin Richardson in litt).
	<i>Denemarken (6)</i>
	22-23 oktober 1995, Fakkemose, Langeland, Fyn, Syddemark, eerste-winter
	24 november 1995, Vejlbj Klit, Ringkøbing, Midtjylland, adult

277 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, St Martin's, Scilly, Engeland, 25 september 2009 (Martin P Goodey)

278 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, St Mary's, Scilly, Engeland, 26 september 2009 (Martin P Goodey)

Steppeklapekster op Texel in oktober-november 2012 en voorkomen in Europa

TABEL 1 (vervolg)

19-26 november 1997, Skagen, Nordjylland, eerste-winter
6-14 oktober 2000, Hasle Havn, Bornholm, eerste-winter
11 oktober 2002, Gilbjerg Hoved, Sjælland, eerste-winter
26 oktober 2003, Nakkehoved, Gilleleje, Sjælland

Estland (1)

15 mei 2010, Ristna, Hiidenmaa

Finland (4)

31 oktober 1981, Lågskär, Åland, eerste-winter
22-25 mei 2005, Lågskär, Lemland
9 juni 2005, Hanko, Uusikaupunki
20-22 mei 2006, Dragsfjärd, Björkboda

Frankrijk (2)

30 september 2007, Île d'Yeu, Vendée, eerste-winter
5-9 oktober 2009, Salins de Villeneuve-lès-Maguelone, Hérault, eerste-winter

Griekenland (2)

21 september 2008, Vatera, Lesbos, eerste-winter
24 november 2010, Kreta, eerste-winter

Italië (3)

september 1968, Chiaramonte Gulfi, Ragusa, Sicilië, verzameld
15 december 2000 tot 14 maart 2001, Siracusa, Sicilië
22 november 2008, Viareggio, Lucca, Toscana

Nederland (2)

4-23 september 1994, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, eerste-winter
27 oktober tot 9 november 2012, Den Hoorn, Texel, Noord-Holland, eerste-winter

Noorwegen (7)

5 september 1953, Utsira, Rogaland, verzameld

16-25 oktober 1976, Utsira, Rogaland, ringvangst
29 oktober tot 6 november 1987, Jomfruland, Kragerø, Telemark, eerste-winter

5-14 november 2005, Steinsviga, Farsund, Vest-Agder, eerste-winter

21-22 november 2005, Ree, Bryne, Rogaland, eerste-winter

19-28 oktober 2008, Taravika, Karmøy, Rogaland, eerste-winter

13-27 oktober 2009, Lista fyr, Farsund, Vest-Agder, eerste-winter, ringvangst

Oostenrijk (1)

1 november 2002, Wildendürnbach, Niederösterreich

Zweden (12)

4 juni 1985, Kronören, Nordmaling, Ångermanland
30 augustus tot 6 september 1995, Aurrv, Hamra, Gotland, eerste-winter

6-18 oktober 1998, Munkfors, Värmland, eerste-winter
31 oktober tot 1 november 1998, Ramsviklandet, Bohuslän, eerste-winter

15 november 1998, Skullersta, Nora, Ångermanland, eerste-winter

27-28 april 2000, Kiladalen, Nyköping, Södermanland, eerste-zomer

19 september 2004, Fällsvikshamn, Nordingrå, Ångermanland, eerste-winter

29-30 september 2004, Hartsö-Enskär, Södermanland, eerste-winter, ringvangst

20 mei 2007, Lövsstaven, Falkenberg, Halland

27-29 oktober 2009, Vivesholm, Gotland, eerste-winter
11 juli tot 17 augustus 2011, Ottenby, Öland, eerste-zomer, ringvangst

29 oktober tot 5 november 2011, Nyudden, Nyen, Gotland, eerste-winter

279 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Dragsfjärd, Finland, 20 mei 2006
(Tom Lindroos)

280 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Vatera, Lesbos, Griekenland, 21 september 2008 (Glyn Sellors)

281 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Texel, Noord-Holland, 22 september 1994 (Arnoud B van den Berg)

282 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Vivesholm, Gotland, Zweden, 28 oktober 2009 (Christian Cederroth)

283 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Isle of Man, Brittannië, 17 juni 2003 (Pete Hadfield)

juli-augustus 2011 (een exemplaar op Isle of Man, Brittannië, vanaf 17 juni 2003 bleef tot 12 juli). Bij vrijwel alle Europese gevallen betrof het eerstejaars vogels (in tegenstelling tot andere zeldzame Centraal-Aziatische klauwieren zoals Daurische Klauwier *L. isabellinus* en Turkestaanse Klauwier *L. phoenicuroides* die regelmatig in adult kleeed in West-Europa worden gezien). Er zit een stijgende lijn in het voorkomen in Europa, met zes gevallen in 1980-89, 20 in 1990-99 en 31 in 2000-09. Een belangrijke verklaring is de toegenomen veldkennis van een groeiend aantal vogelaars maar een werkelijke toename (bijvoorbeeld door een westwaartse uitbreiding van het verspreidingsgebied) is niet uitgesloten. Ook de soortstatus die *pallidirostris* heeft gekregen (als zelfstandige soort of ondersoort van Aziatische Klapekster) heeft ongetwijfeld bijgedragen aan een verhoogde opmerkzaamheid bij waarnemers in Europa.

De waarneming op Texel in oktober-november 2012 betrof het tweede geval voor Nederland. Van 4 tot 23 september 1994 verbleef een eerste-winter nabij De Cocksdorp, eveneens op Texel. Ook bij deze vogel dacht men aanvankelijk met een onvolwassen Kleine Klapekster van doen te hebben (Wassink 1997).

284 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Grainthorpe Haven, Lincolnshire, Engeland, 24 november 2008 (David Ellis)

285 Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris*, Grainthorpe Haven, Lincolnshire, England, 15 november 2008 (Glyn Sellors)

Dankzegging

Bert de Bruin, Marcel Haas en Colin Richardson leverden informatie over gevallen in Europa. Christian Cederroth, Martin Goodey, Pete Hadfield, Tom Lindroos, Cock Reijnders, Jankees Schwiebbe, Glyn Sellors en Co van der Wardt worden bedankt voor het beschikbaar stellen van foto's.

SUMMARY

STEPPE GREY SHRIKE ON TEXEL IN OCTOBER-NOVEMBER 2012 AND OCCURRENCE IN EUROPE From 27 October to 9 November 2012, a first-winter Steppe Grey Shrike *Lanius lahtora pallidirostris* stayed near Den Hoorn on Texel, Noord-Holland, the Netherlands. This was the second record, after a first-year also on Texel on 4-23 September 1994. Both birds were initially identified as immature Lesser Grey Shrike *L. minor*. There are now at least 73 records of Steppe Grey in Europe, mostly in late autumn, with first dates in March (2), April (3), May (4), June (3), July (1), August (1), September (12), October (22), November (22) and December (3). Records are from Austria (1), Britain (23), Cyprus (10), Denmark (6), Estonia (1), Finland (4), France (2), Greece (2), Italy (3), the Netherlands (2), Norway (7) and Sweden (12). Two birds wintered (in Cyprus in 2010-11 and in Italy in 2000-01) and one summered (in Sweden in July-August 2011). The great majority of records refer to first-year birds. Numbers have steadily increased in Europe in recent decades, with six records in 1980-89, 20 in 1990-99 and 31 in 2000-09.

Verwijzingen

- Clement, P & Worfolk, T 1995. Southern and eastern Great Grey Shrikes in northwest Europe. *Birding World* 8: 300-309.
- Clements, J F, Schulenberg, T S, Iliff, M J, Sullivan, B L, Wood, C L & Roberson, D 2012. The eBird/Clements checklist of birds of the world: Version 6.7. Website: www.birds.cornell.edu/clementschecklist/downloadable-clements-checklist.
- Collinson, M 2006. Splitting headaches? Recent taxonomic changes affecting the British and Western Palearctic lists. *Br Birds* 99: 306-323.
- Corso, A 2001. Osservazione di un'Averla beccopallido in Sicilia en cenni sul suo status in Europa en Palearctico Occidentale. Website: www.ebnitalia.it/Qb/QB005/averlabp.htm.
- Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.
- van Duivendijk, N 2011. Advanced bird ID handbook – the Western Palearctic. Londen.
- Gill, F & Donsker, D (redactie) 2013. IOC world bird names (version 3.3). Website: www.worldbirdnames.org.
- Harris, T & Franklin, K 2000. Shrikes & bush-shrikes. Including wood-shrikes, helmet-shrikes, flycatcher-shrikes, philentomas, batises and wattle-eyes. Londen.
- Jiguet, F 2003. Southern Grey Shrikes in Tunisia and a potential pitfall for Steppe Grey Shrike. *Birding World* 16: 340-341.
- Lefranc, N & Worfolk, T 1997. Shrikes: a guide to the shrikes of the world. Mountfield.
- Olsson, U, Alström, P, Svensson, L, Aliabadian, M & Sundberg, P 2010. The *Lanius excubitor* (Aves, Passeriformes) conundrum – taxonomic dilemma when molecular and non-molecular data tell different stories. *Mol Phylogen Evol* 55: 347-357.
- Otters, G 2012. DB Actueel: Steppeklapekster op Texel. *Dutch Birding* 34: 425-426.
- Panov, E N 2011. The true shrikes (*Laniidae*) of the world. Ecology, behavior and evolution. Sofia.
- Poelstra, J 2010. Trends in systematics. Speciation in shades of grey: the great grey shrike complex. *Dutch Birding* 32: 258-264.
- Plomp, M (redactie) 2013. Dutch Birding videojaaroverzicht 2012. Dvd. De Cocksdorp.
- Redactie Dutch Birding 2011. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. *Dutch Birding* 33: 47-50.
- Slack, R 2009. Rare birds where and when. An analysis of status and distribution in Britain and Ireland. Volume 1: sandgrouse to New World orioles. York.
- Tenovu, J & Varrela, J 1998. Identification of the Great Grey Shrike complex in Europe. *Alula* 4: 2-11.
- Wassink, A 1997. Steppeklapekster op Texel in september 1994. *Dutch Birding* 19: 116-121.
- Williamson, K 1957. A desert race of the Great Grey Shrike, new to the British Isles. *Br Birds* 50: 246-249.

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Endemic landbirds of French Polynesia

Roland E van der Vliet & Tom Ghestemme

For many, the destination of French Polynesia will conjure up images of sipping coconut or orange juices on beautiful beaches while looking out over seas with water of an azure blue colour, with an off-chance of bumping into a celebrity star or two. The beautiful water attracts many visitors indeed, be it for one of the best diving experiences to be had in the world or for the abundant wildlife of dolphins and whales. Birders too should not dismiss the islands because many endemic landbirds occur while seabirds thrive on the abundant wildlife in the surrounding seas. This concise paper focuses on the special landbirds that occur in French Polynesia.

Polynesia is a cultural region in the Pacific Ocean covering a huge area between Hawaii in the north, New Zealand in the south-west and Easter Island (administratively part of Chile) in the south-east. Polynesia comprises over 1000 islands of which c 130 are part of French Polynesia. The

French Polynesian islands can be grouped into four: the Marquesas, Tuamotu, Society and Austral Island groups. The Society Islands are further divided into the eastern Windward Islands (including Moorea and Tahiti) and the western Leeward Islands (including Bora Bora, Huahine, Maupiti, Raiatea and Tahaa). Most islands in the Marquesas, Society and Austral groups are eroded volcanoes, yet most Tuamotus are atolls. Atolls consist of a lagoon enclosed by a string of motu. These motu together form the land of the atoll. The most well-known island of French Polynesia is Tahiti in the Society Islands, although birders may know the Tuamotus better because it is on these islands that one of the world's grand shorebird species occurs, Tuamotu Sandpiper *Prosobonia parvirostris*. As this species has been featured previously (Wijpkema & Wijpkema 1997), we here focus on the six other landbird groups that have been able to colonize French Polynesia, comprising 27-28 en-

286 Polynesian Ground Doves / Tahitiaanse Patrijsduiven *Alopecoenas erythropterus*, males, Tenararo, Tuamotu Islands, French Polynesia, 24 September 2010 (Dave Williamson)

287 Tahiti Sandpiper / Tahitistrandloper *Prosobonia leucoptera* (collected in Tahiti, Society Islands, French Polynesia, in 1773; RMNH.AVES.87556), Naturalis Biodiversity Center, Leiden, Zuid-Holland, the Netherlands (Naturalis Biodiversity Center). The only remaining specimen of this species. **288** Grey-green Fruit Dove / Tahitiaanse Jufferduif *Ptilinopus purpuratus purpuratus*, Tahiti, Society Islands, French Polynesia, 30 August 2008 (Tom Ghestemme) **289** Polynesian Ground Dove / Tahitiaanse Patrijsduif *Alopecoenas erythropterus*, female, Tenararo, Tuamotu Islands, French Polynesia, 24 September 2010 (Dave Williamson) **290** Kuhl's Lorikeets / Kuhls Lori's *Vini kuhlii*, Rimatara, Austral Islands, French Polynesia, 30 September 2010 (Dave Williamson)

demic, still-extant species. These include nine species of dove and pigeon (in three genera), three species of lorikeet *Vini*, two species of swiftlet *Aerodramus*, four species of kingfisher *Todiramphus*, five species of reed warbler *Acrocephalus* and four species of monarch *Pomarea*. Below, we will discuss these six groups. Many of these species are single-island endemics (table 1), and difficult to reach by the independent birder. We therefore especially present species that occur on islands that are easier to travel to.

Conservation issues

Avifaunas of islands have severely suffered from

the accidental or deliberate introduction of non-native species. French Polynesia is no exception to that rule. Excavations have shown that many species that are at present considered single-island endemics once had, in fact, a much wider distribution (eg, Steadman 1989).

A first-time visitor to Tahiti may be forgiven thinking that there are no native landbirds on the island, for all he sees are introduced species like Zebra Dove *Geopelia striata*, Red-vented Bulbul *Pycnonotus cafer*, Silvereye *Zosterops lateralis*, Common Myna *Acridotheres tristis* and Common Waxbill *Estrilda astrild*. To see native species, one has to venture inland. There, while being guided

to the last breeding sites of Tahiti Monarch *P nigra*, you find yourself in a lush jungle forest. The state of the natural environment in French Polynesia only sinks in when you realise that almost all trees in this jungle are non-native. Only after a c 30 minute-walk does one reach the first territory of a monarch, not coincidentally at the same site where you will find the first native (Mara)-trees in which it builds its nest.

Island avifaunas are particularly hard hit by the accidental introduction of mammals, in the case of French Polynesia especially rats but also cats (Seitre & Seitre 1992, Szabo et al 2012). Thibault et al (2002) made it clear that the main culprit is Black Rat *Rattus rattus*, which is more arboreal than related rat species. Black Rats especially target nests of monarchs because these nests are more often found on horizontal branches closer to the forest floor (as opposed to warbler nests that are more often found in vertical branches close to the tree top). Rats can thus quite easily reach monarch nests (Thibault et al 2002).

Endemic landbirds

Pigeons and doves

The pigeons and doves are the most diverse land-bird group of French Polynesia, with nine extant species in three genera. Many of these species are single-island endemics but three species of fruit dove *Ptilinopus* are more widespread: Grey-green *P purpuratus*, endemic to the Society Islands (including Tahiti), Atoll *P coralensis*, endemic to the Tuamotus, and White-capped Fruit Dove *P du-petitihouarsii*, endemic to the Marquesas. Two more species occur on the islands of, respectively, Rapa and Makatea that are difficult to visit. A sixth species, Red-moustached Fruit Dove *P mercierii*, is now extinct (last reported in the Marquesas in 1922).

Grey-green Fruit Dove occurs in two subspecies groups that differ in plumage details (Pratt et al 1987, Gibbs et al 2001). The group most frequently encountered by birders consists of nominate *P p purpuratus* from Tahiti, where it can be tricky to find in especially the central part of the island, and *P p frater* from Moorea, where it is relatively easy to see at Belvedere Lookout. The other group consists of the subspecies *P p chrysogaster* which occurs on the other, western, Society Islands. Because the Leeward Islands lack their own endemic species, this subspecies is off the beaten track for most birders and consequently will be more commonly encountered by non-birders (eg, at the Fa'ahia archaeological site on

Huahine). Atoll Fruit Dove is quite similar to Grey-green in plumage and occurs only on the Tuamotus. It can be a difficult species to catch up with because there are not many stake-outs, even on the two main atolls Rangiroa and Fakarava. In contrast, White-capped Fruit Dove is much easier to find on all islands of the Marquesas. Again, two subspecies groups have been described for this species, one from the northern Marquesas and one from the southern Marquesas, but differences are not as large as they are for Grey-green.

Perhaps the most impressive of the Polynesian landbirds is Marquesan Imperial Pigeon *Ducula galeata*, known locally as Upe. It is the world's largest pigeon after the three crowned pigeons *Goura* from New Guinea. The species only occurs on Nuku Hiva in the Marquesas, most easily found around the impressive ruins of Hikokua. Its bill supports a spectacular cere on top, giving it a distinct profile. Perhaps due to its size and its broad and rounded wings, it can sometimes even be seen circling for short periods. The world population was estimated at only 265 individuals in 2008 but after a recent successful (re-)introduction to Ua Huka, its future looks better now. The other imperial pigeon species in French Polynesia is Polynesian Imperial Pigeon *D aurorae*. After its recent extirpation in Tahiti, this species now only occurs on the largely inaccessible island Makatea.

Polynesian Ground Dove *Alopecoenas erythropterus* is the representative of the third genus of pigeons and doves in French Polynesia. It is a critically endangered species from the Tuamotus where it still survives on rat-free motu. It is possible to visit a relict population on one of the motu of Rangiroa by speedboat, with the agreement of MANU (the local Birdlife International branch; www.manu.pf). The other ground dove species in French Polynesia, Marquesan Ground Dove *A rubescens*, is off-limits for birders, now only occurring on uninhabited Hatuta'a and Fatu Huku in the Marquesas.

Lorikeets

Three small colourful parakeets of the genus *Vini* inhabit French Polynesia. Ultramarine Lorikeet *V ultramarina* is easily seen on Ua Huka in the Marquesas, and it may also still occur in the inaccessible mountains of Ua Pou. Ua Huka is the only human-inhabited island in the Marquesas free of rats and this may explain why it is still widespread there. Translocation to Fatu Hiva in the 1990s has in the end failed due to the arrival of rats there after the translocation. Two similar

291 White-capped Fruit Dove / Witkapjufferduif *Ptilinopus dupetithouarsii dupetithouarsii*, Fatu Hiva, Marquesas Islands, French Polynesia, 20 July 2010 (Tom Ghestemme) **292** Marquesan Imperial Pigeon / Markiezenmuskaatduif *Ducula galeata*, Nuku Hiva, Marquesas Islands, French Polynesia, 15 April 2013 (Fred Jacq) **293** Atoll Fruit Dove / Atoljufferduif *Ptilinopus coralensis*, Tenararo, Tuamotu Islands, French Polynesia, 24 September 2010 (Dave Williamson)

294 Blue Lorikeets / Saffierlori's *Vini peruviana*, Rangiroa, Tuamotu Islands, French Polynesia, 25 September 2006
(Pete Morris)

295 Ultramarine Lorikeet / Hemelsblauwe Lori *Vini ultramarina*, Ua Huka, Marquesas Islands, French Polynesia,
October 2009 (Tammy Doukas)

296 Marquesan Swiftlet / Markiezensalangaan *Aerodramus ocistus*, Ua Huka, Marquesas Islands, French Polynesia, 8 November 2008 (Tom Ghestemme) **297** Fatuhiva Monarch / Fatuhivamonarch *Pomarea whitneyi*, Fatu Hiva, Marquesas Islands, French Polynesia, 14 August 2012 (Tom Ghestemme) **298** Marquesan Kingfisher / Markiezen-ijsvogel *Todiramphus godeffroyi*, Tahuata, Marquesas Islands, French Polynesia, 10 December 2012 (Tom Ghestemme) **299** Moorea Kingfisher / Mooreaijsvogel *Todiramphus veneratus youngi*, Moorea, Society Islands, French Polynesia, 1 January 2009 (Tom Ghestemme)

species occur more widespread, their original distribution being augmented by accidental or deliberate introductions. Blue Lorikeet *V peruviana* is most easily seen at the Blue Lagoon at Rangiroa in the Tuamotus, while the French Polynesian emblematic bird species Kuhl's Lorikeet *V kuhlii* occurs commonly at Rimatara in the Austral Islands. It has been introduced to the Line Islands and more recently to Atiu, Cook Islands, to secure its future.

Swiftlets

Two endemic species of *Aerodramus* swiftlets occur in French Polynesia (Holyoak & Thibault 1978). Marquesan Swiftlet *A ocistus* occurs wide-

spread and commonly in the Marquesas Islands, even on those islands where rats abound. It is only less common on Hiva Oa, and this is sometimes blamed on the occurrence of Common Myna on that island (Holyoak & Thibault 1984). Tahiti Swiftlet *A leucophaeus* is very similar to its Marquesan counterpart but is relatively shorter tailed (Holyoak & Thibault 1978). The species occurs on Tahiti only, where it forms small colonies of up to 80 nests. It is surprisingly scarce there and this too is sometimes blamed on the occurrence of Common Myna (Holyoak & Thibault 1984).

Kingfishers

Kingfishers are always a target on birder's travels.

300 Chattering Kingfisher / Boraboraijsvogel *Todiramphus tutus tutus*, Bora Bora, Society Islands, French Polynesia, January 2013 (*Fred Jacq*) **301** Tuamotu Kingfisher / Tuamotu-ijsvogel *Todiramphus gambieri gertrudae*, juvenile, Niau, Tuamotu Islands, French Polynesia, 22 September 2006 (*Pete Morris*) **302** Tuamotu Kingfisher / Tuamotu-ijsvogel *Todiramphus gambieri gertrudae*, adult, Niau, Tuamotu Islands, French Polynesia, 22 September 2006 (*Pete Morris*)

303 Tahiti Kingfishers / Tahitiijsvogels *Todiramphus veneratus veneratus*, male (left) and female, Tahiti, Society Islands, French Polynesia, 18 September 2006 (Pete Morris)

The taxonomy of Polynesian *Todiramphus* kingfishers is a bit messy. We follow Dickinson & Remsen (2013) here but other arrangements are possible (eg, Fry et al 1992). In French Polynesia, five different taxa can be encountered. Two species are critically endangered and are now confined to only one island: Marquesan Kingfisher *T godeffroyi* on Tahuata in the Marquesas, and Tuamotu Kingfisher *T gambieri* on Niau in the Tuamotus. Both species have in common that they got extinct on other islands: Marquesan previously occurred on Hiva Oa and Fatu Hiva as well while the nominate subspecies of Tuamotu got extinct on Mangareva. The other three taxa can only be encountered in the Society Islands. The nominate subspecies of Chattering Kingfisher *T tutus tutus* occurs in forests in the Leeward Islands, like the famous island Bora Bora, sharing its distribution with the Grey-green Fruit Dove subspecies *P p chrysogaster*. It too can be easily seen in the forests at Fa'ahia archaeological site on Huahine, providing some fine nature in a beautiful backdrop. Chattering Kingfisher is also said to occur on the higher slopes of Tahiti (although it has never been reported from nearby Moorea) but con-

firmed recent reports seem to be lacking. The nominate subspecies differs from the subspecies *T t atiu* and *T t mauke* in the Cook Islands (which occur on the islands of Atiu and Mauke) in head coloration and pattern. If this species is ever split, than this would make *T tutus tutus* an endemic for French Polynesia. Society Kingfisher *T veneratus* similarly has two distinct subspecies, one on Tahiti (Tahiti Kingfisher *T v veneratus*) and one on Moorea (Moorea Kingfisher *T v youngi*). Plumage differs conspicuously as well as habitat choice. Indeed, BirdLife International already solicits for comments on the threat status of both subspecies in case the species is split (following taxonomic rules laid out by Tobias et al (2010)).

Reed warblers

Formerly, four species of endemic *Acrocephalus* reed warblers were recognized: one on the Society Islands (Tahiti Reed Warbler *A caffer*), one on the Tuamotus (Tuamotu Reed Warbler *A atyphus*, the commonest Tuamotu endemic), one on the Austral Islands (Rimatara Reed Warbler *A rimatarae*) and one on the Marquesas. However, recent molecular work showed that the Marquesas were in fact colonized twice by a species of reed warbler and thus that two species should be recognized (Cibois et al 2011). One occurs in the northern group of the Marquesas (Northern Marquesan Reed Warbler *A percernis*) while the other species can only be found on the southern group (Southern Marquesan Reed Warbler *A mendanae*). In the field, however, they look very similar. Quite uniquely among reed warblers (although shared with, eg, Clamorous Reed Warbler *A stentoreus*), Tahiti Reed Warbler occurs in two colour morphs: a yellow and a much rarer chocolate brown morph (Cibois et al 2012). Small numbers of this species inhabit the few bamboo thickets on Tahiti, where it regularly sings in the top of the stems (but can actually be quite difficult to see). In Tuamotu Reed and Rimatara Reed, many individuals may show leucistic patches (Holyoak 1978), which have a higher chance to occur in small populations where inbreeding occurs, like on small islands (Bensch et al 2000). Cibois et al (2008) provide more information about extinct *Acrocephalus* taxa in French Polynesia (of which some are probably best treated as species, in hindsight).

Monarchs

The monarchs of the genus *Pomarea* are perhaps the most interesting landbird group of Polynesia, as this genus is endemic to French Polynesia and the adjacent Cook Islands. The genus is exemplary

304 Tahiti Reed Warbler / Langsnavelkarekiet *Acrocephalus caffer*, yellow morph, Papenoo Valley, Tahiti, Society Islands, French Polynesia, 14 September 2006 (Pete Morris) **305** Tahiti Reed Warbler / Langsnavelkarekiet *Acrocephalus caffer*, brown morph, Papenoo Valley, Tahiti, Society Islands, French Polynesia, 14 September 2006 (Pete Morris) **306** Rimatara Reed Warbler / Rimatarakarekiet *Acrocephalus rimatarae*, Rimatara, Austral Islands, French Polynesia, 30 September 2010 (Mark Van Beirs)

307 Northern Marquesan Reed Warbler / Noordelijke Markiezenkarekiet *Acrocephalus percernis idae*, Botanique Communal de Vaipae, Ua Huka, Marquesas Islands, French Polynesia, 16 September 2006 (Pete Morris)

for the havoc that rats can wreck on island bird species (Thibault & Meyer 2001). Historically, as many as eight species were known from French Polynesia (Cibois et al 2004) but today only four remain, all single-island endemics. Two of them are hanging by a thread, Tahiti Monarch on Tahiti and Fatuhiva Monarch *P. whitneyi* on Fatu Hiva respectively, while Mohotani Monarch *P. (mendozae) motanensis* cannot be visited by the independent traveller as it occurs on uninhabited Mohotani in the Marquesas. The fourth species, Iphis Monarch *P. iphis* has some sort of thriving population on one Marquesan island only, namely Ua Huka, only because this island is free of Black Rats (see above under Ultramarine Lorikeet).

No better is the effect of accidental introduction of rats illustrated than by the demise of the single-island endemic Fatuhiva Monarch. Until the late 1990s, it could be found everywhere on the island, including in the main village. In 2000, the first rats on the island were seen, with the devastating result that, in 2011, only a population of 50 birds was estimated. Thus, the status changed from a species considered 'threatened' in 1988 to 'critically endangered' from 2000 onwards. Both Tahiti and Fatuhiva Monarch only hang on due to

the dedicated efforts by members of MANU. They check on all individual territories and set for instance bait in the hope to poison the rats (Thibault et al 2002, Blanvillain et al 2003). Since 2011, numbers of both species are increasing but populations of both remain below 50 individuals.

For the poor state of Tahiti Monarch, Blanvillain et al (2003) highlighted additionally the role of Red-vented Bulbul (introduced in 1970) and Common Myna (introduced around 1900). Common Mynas are suspected to take the occasional monarch egg or chick (Blanvillain et al 2003) as they do elsewhere in the world (Feare & Craig 1998). Furthermore, monarchs are competing with Red-vented Bulbuls for territories (Blanvillain et al 2003). Because monarchs are aggressive towards intruders in their territories, especially in the breeding season, the presence of both introduced species thus creates additional pressure on the breeding success of the monarchs. Although the impact of Red-vented Bulbul and Common Myna on native species have been shown in more detail by Blanvillain et al (2003), they are not the only introduced bird species being implicated. For instance, the introduced Swamp Harrier *Circus approximans* (in the Society Islands) and Great

308 Iphis Monarch / Iphismonarch *Pomarea iphis*, Botanique Communal de Vaipae, Ua Huka, Marquesas Islands, French Polynesia, 16 September 2006 (Pete Morris)

Horned Owl *Bubo virginianus* (in the Marquesas) may affect species groups like pigeons and doves, lorikeets, kingfishers and swiftlets (Holyoak & Thibault 1984).

Birder's kit to French Polynesia

Birding books and sounds

Pratt et al (1987) remains the field guide to bring for the landbirds although it is now quite outdated with respect to status of especially Marquesan species. It was written, for instance, before the establishment of rats on Fatu Hiva. More up-to-date is van Perlo (2011), showing all plumages of species and distribution maps, although the accompanying text for each species is very concise. A photographic guide in French is available locally (Gouni & Zysman 2007). It is advisable to bring an additional guide for the identification of seabirds in French Polynesia, like Onley & Scofield (2007). A few trip reports are available from www.cloudbirders.com.

Although always useful for checking species like the reed warblers or the monarchs, bringing bird sounds does not seem really necessary. All endemics can easily be seen or are being shown

on a tour. Furthermore, there is no night birding to be had, except when someone really needs Great Horned Owl for his or her Oceania list. McPherson (1998) has the most complete selection of bird sounds for French Polynesia.

Excursion arrangements for special birds

In 2012, MANU started a program to protect islands and their birds by the islanders themselves. From now on, you may be guided by islanders on Fatu Hiva, Moorea, Tahiti, Tahuata and Ua Huka. On such excursions, you are asked to donate a small fee to contribute to the rat eradication program. It is useful to contact MANU beforehand to arrange such excursions well in advance. The same holds for excursions for other difficult species like Polynesian Ground Dove and Tuamotu Kingfisher. Other endemic species treated in this paper can be found on your own, provided you prepare well and are willing to put some effort in, once on the islands.

Travel tips to and within French Polynesia

Tahiti is a major hub in the tropical Pacific so it is easy to fly to French Polynesia. From Tahiti, it is easy to reach many other islands within French

Endemic landbirds of French Polynesia

TABLE 1 Endemic modern-day landbird species of French Polynesia; species marked with * have become extinct, with (approximate) year of extinction between brackets. Taxonomy following Dickinson (2003; passerines) and Dickinson & Remsen (2013; non-passerines), with additions based on Cibois et al (2004, 2008)

* Tahitian Rail <i>Hypotaenidia pacifica</i> (1768)	Tahiti (Society Islands)
Tuamotu Sandpiper <i>Prosobonia parvirostris</i>	Tuamotu Islands
* Moorea Sandpiper <i>Prosobonia ellisi</i> (1773)	Moorea (Society Islands)
* Tahiti (or White-winged) Sandpiper <i>Prosobonia leucoptera</i> (1777)	Tahiti (Society Islands)
Polynesian Ground Dove <i>Alopecoenas erythropterus</i>	Tuamotu Islands
Marquesan Ground Dove <i>Alopecoenas rubescens</i>	Hatutua'a & Fatu Huku (Marquesas Islands)
Grey-green Fruit Dove <i>Ptilinopus purpuratus</i>	Society Islands
Makatea Fruit Dove <i>Ptilinopus chalcurus</i>	Makatea (Tuamotu Islands)
Atoll Fruit Dove <i>Ptilinopus coralensis</i>	Tuamotu Islands
Rapa Fruit Dove <i>Ptilinopus huttoni</i>	Rapa (Austral Islands)
White-capped Fruit Dove <i>Ptilinopus dupetithouarsii</i>	Marquesas Islands
* Red-moustached Fruit Dove <i>Ptilinopus mercierii</i> (1922)	Nuku Hiva & Hiva Oa (Marquesas Islands)
Polynesian Imperial Pigeon <i>Ducula aurorae</i>	Makatea (Tuamotu Islands)
Marquesan Imperial Pigeon <i>Ducula galeata</i>	Nuku Hiva (Marquesas Islands)
* Raiatea Parakeet <i>Cyanoramphus ulietanus</i> (1773)	Raiatea (Society Islands)
* Black-fronted Parakeet <i>Cyanoramphus zealandicus</i> (1844)	Tahiti (Society Islands)
Kuhl's Lorikeet <i>Vini kuhlii</i>	Rimatara (Austral Islands)
Blue Lorikeet <i>Vini peruviana</i>	Society and Tuamotu Islands
Ultramarine Lorikeet <i>Vini ultramarina</i>	Ua Huka (& Ua Pou) (Marquesas Islands)
Tahiti Swiftlet <i>Aerodramus leucophaeus</i>	Tahiti (Society Islands)
Marquesan Swiftlet <i>Aerodramus ocistus</i>	Marquesas Islands
Society Kingfisher <i>Todirhamphus veneratus</i>	Moorea & Tahiti (Society Islands)
Tuamotu Kingfisher <i>Todirhamphus gambieri</i>	Niau (Tuamotu Islands)
Marquesan Kingfisher <i>Todirhamphus godeffroyi</i>	Tahuata (Marquesas Islands)
Tahiti Reed Warbler <i>Acrocephalus cafer</i>	Tahiti (Society Islands)
* Moorea Reed Warbler <i>Acrocephalus longirostris</i> (1981)	Moorea (Society Islands)
* Leeward Islands Reed Warbler <i>Acrocephalus musae</i> (1870s)	Raiatea & Huahine (Society Islands)
Tuamotu Reed Warbler <i>Acrocephalus atyphus</i>	Tuamotu Islands
Rimatara Reed Warbler <i>Acrocephalus rimatarae</i>	Rimatara (Austral Islands)
Northern Marquesan Reed Warbler <i>Acrocephalus percernis</i>	northern Marquesas Islands
Southern Marquesan Reed Warbler <i>Acrocephalus mendanae</i>	southern Marquesas Islands
* Maupiti Monarch <i>Pomarea pomarea</i> (1823)	Maupiti (Society Islands)
Tahiti Monarch <i>Pomarea nigra</i>	Tahiti (Society Islands)
Iphis Monarch <i>Pomarea iphis</i>	Ua Huka (Marquesas Islands)
* Eiao Monarch <i>Pomarea fluxa</i> (1977)	Eiao (Marquesas Islands)
* Ua Pou Monarch <i>Pomarea mira</i> (1985)	Ua Pou (Marquesas Islands)
Marquesas Monarch <i>Pomarea mendozae</i>	Mohotani (Marquesas Islands)
* Nuku Hiva Monarch <i>Pomarea nukuhivae</i> (1930s)	Nuku Hiva (Marquesas Islands)
Fatuhiva Monarch <i>Pomarea whitneyi</i>	Fatu Hiva (Marquesas Islands)
<i>Taxonomic status unclear</i>	
* Mangarevan Whistler <i>Pachycephala gambierana</i> (1840)	Tuamotu or Gambier Islands
* Bay Starling (Thrush) <i>Aplonis (Turdus) ulietensis</i> (1774)	Raiatea (Society Islands)

Polynesia through the local air carrier (www.airtahiti.aero). Buying an air pass should be considered beforehand. Alternatively, carrier ships will take passengers to most destinations, although this is mostly less comfortable and more time consuming. The advantage is that more islands are within reach, among which several that do not have airfields. An especially tempting alternative to reach the Marquesas is on board of the half-freighter/half-cruiseship Aranui (www.aranui.com). The trip with the Aranui takes two weeks and is

often described as one of the best cruises in the world. The Aranui moors on almost all Marquesan islands offering you a chance to see most Marquesan endemics (only excluding the Marquesas Ground Dove and Mohotani Monarch). On the way back and forth to the Marquesas, the Aranui stops over at Fakarava and Rangiroa in the Tuamotus. Many other islands in the Tuamotus can be reached by plane from Rangiroa, although unfortunately Niau can only be reached from Tahiti.

309 Tahiti Monarch / Tahitimonarch *Pomarea nigra*, immature, Papehuet Valley, Tahiti, Society Islands, French Polynesia, 13 February 2009 (Tom Ghestemme)

310 Tahiti Monarch / Tahitimonarch *Pomarea nigra*, adult, Tahiti, Society Islands, French Polynesia, 14 September 2006 (Pete Morris)

For most people, the islands in the Society group will be the best known. Moorea, Bora Bora and Raiatea all make a fabulous honeymoon destination. Consequently, most of these islands are served by frequent flights (more than one daily) from Tahiti. Alternatively, several freighters will take tourists. Ferries also serve Moorea and Huahine.

The Austral Islands are most difficult to reach, namely only by plane from Tahiti. Be sure you end up at Rimatara because the other Austral Islands do not have the two endemic species.

French Polynesia is expensive to travel around. Cashpoints are everywhere on the largest islands but they are not present on for instance all Marquesas – so be prepared.

Acknowledgements

We want to thank Scott Bowers, Ron Hoff, Petri Hottola, Pete Morris, Mark Van Beirs and Dave Williamson for making their photographs available at such short notice. René Dekker (Naturalis Biodiversity Center) is acknowledged for providing the photograph of the Tahiti Sandpiper specimen.

Samenvatting

ENDEMIISCHE LANDVOGELS VAN FRANS POLYNESIË Frans Polynesië is een verzameling eilandengroepen in de zuidelijke Grote Oceaan. Het bekendste eiland is Tahiti in de Society-eilanden. Andere eilandengroepen binnen Frans Polynesië zijn de Markiezen (Marquesas), Tuamotu-eilanden en Austral-eilanden. De meeste eilanden hebben een vulkanische oorsprong maar de Tuamotu-eilanden bestaan vooral uit atollen. Door de komst van de

mens en later ratten, katten en exotische vogels, heeft de endemische avifauna ernstig te lijden gehad. Op dit moment komen in Frans Polynesië 27-28 endemische soorten landvogels voor maar is een groot deel van de soorten die in de 18e eeuw zijn beschreven inmiddels uitgestorven. Buiten Tuamotustrandloper *Prosobonia parvirostris* komen er tegenwoordig van zes andere groepen endemische soorten voor. Dit betreft negen duiven, drie lori's, twee gierzwaluwen, drie ijsvogels, vijf karekieten en vier monarchen. Omdat verschillende soorten op diverse eilanden zich tot verschillende ondersoorten hebben ontwikkeld, kan het aantal endemen voor Frans Polynesië nog oplopen. Een aantal soorten komt op moeilijk bereikbare eilanden voor zodat de nadruk in dit artikel ligt op soorten die door de onafhankelijke reiziger kunnen worden gezien. Exemplarisch voor de problemen van endemische avifauna's van eilanden zijn vooral de monarchen van het genus *Pomarea*, die alleen in Frans Polynesië en op de Cook-eilanden voorkomen. Zo nam na de komst van de Zwarte Rat *Rattus rattus* op het eiland Fatu Hiva, Markiezen, in 2000 de endemische Fatuhivamonarch *Pomarea whitneyi* snel af van 'algemeen voorkomend' tot 50 exemplaren in 2011.

References

- Bensch, S, Hansson, B, Hasselquist, D & Nielsen, B 2000. Partial albinism in a semi-isolated population of Great Reed Warblers. *Hereditas* 133: 167-170.
- Blanvillain, C, Salducci, J M, Tutururai, G & Maëura, M 2003. Impact of introduced birds on the recovery of the Tahiti Flycatcher (*Pomarea nigra*), a critically endangered forest bird of Tahiti. *Biol Conserv* 109: 197-205.
- Cibois, A, Thibault, J-C & Pasquet, E 2004. Biogeography of eastern Polynesian Monarchs (*Pomarea*): an endemic genus close to extinction. *Condor* 106: 837-851.
- Cibois, A, Thibault, J-C & Pasquet, E 2008. Systematics

- of the extinct reed warblers *Acrocephalus* of the Society Islands of eastern Polynesia. *Ibis* 150: 365-376.
- Cibois, A, Beadell, J S, Graves, G R, Pasquet, E, Slikas, B, Sonsthagen, S A, Thibault, J-C & Fleischer, R C 2011. Charting the course of reed-warblers across the Pacific. *J Biogeogr* 38: 1963-1975.
- Cibois, A, Thibault, J-C & Pasquet, E 2012. The molecular basis of the plumage colour polymorphism in the Tahiti reed-warbler *Acrocephalus caffer*. *J Avian Biol* 43: 3-8.
- Dickinson, E D (editor) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Third edition. London.
- Dickinson, E C & Remsen, J V (editors) 2013. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Fourth edition, vol 1: Non-passerines. London.
- Feare, C & Craig, A 1998. Starlings and mynas. London.
- Fry, C H, Fry, K & Harris, A 1992. Kingfishers, bee-eaters and rollers. London.
- Gibbs, D, Barnes, E & Cox, J 2001. Pigeons and doves. A guide to the pigeons and doves of the world. Mountfield.
- Gouni, A & Zysman, T 2007. Oiseaux du Fenua: Tahiti et ses îles. Tahiti.
- Holyoak, D T 1978. Variable albinism of the flight feathers as an adaptation for recognition of individual birds in some Polynesian populations of *Acrocephalus* warblers. *Ardea* 66: 112-117.
- Holyoak, D T & Thibault, J-C 1978. Notes on the biology and systematics of Polynesian swiftlets, *Aerodromus*. *Bull Br Ornithol Club* 98: 59-65.
- Holyoak, D T & Thibault, J-C 1984. Contribution à l'étude des oiseaux de Polynésie orientale. Mémoires du Muséum National d'Histoire Naturelle – Série A: Zoologie 127: 1-209.
- McPherson, L 1998. More birds of Polynesia. Christchurch.
- Onley, D & Scofield, P 2007. Albatrosses, petrels and shearwaters of the world. Mountfield.
- van Perlo, B 2011. Birds of New Zealand, Hawaii and the Central and East Pacific. London.
- Pratt, H D, Bruner, P L & Berrett, D G 1987. The birds of Hawaii and the tropical Pacific. Oxford.
- Seitre, R & Seitre, J 1992. Causes of land-bird extinctions in French Polynesia. *Oryx* 26: 215-222.
- Steadman, D W 1989. Extinction of birds in eastern Polynesia: a review of the record, and comparisons with other Pacific island groups. *J Archaeol Sci* 16: 177-205.
- Szabo, J K, Khwaja, N, Garnett, S T & Butchart, S H M 2012. Global patterns and drivers of avian extinctions at the species and subspecies level. *PLOS One* 7: 1-9.
- Thibault, J-C & Meyer, J-Y 2001. Contemporary extinctions and population declines of the monarchs (*Pomarea* spp.) in French Polynesia, South Pacific. *Oryx* 35: 73-80.
- Thibault, J-C, Martin, J-L, Penloup, A & Meyer, J-Y 2002. Understanding the decline and extinction of monarchs (Aves) in Polynesian Islands. *Biol Conserv* 108: 161-174.
- Tobias, J A, Seddon, N, Spottiswoode, C N, Pilgrim, J D, Fishpool, L D C & Collar, N J 2010. Quantitative criteria for species delimitation. *Ibis* 152: 724-746.
- Wijpkema, J & Wijpkema, T 1997. Varia: Tuamotu Sandpiper. *Dutch Birding* 19: 76-80.

*Roland E van der Vliet, 2e Daalsedijk 169, 3551 EG Utrecht, Netherlands
(rolandvandervliet@telfort.nl)*

*Tom Ghestemme, c/o Société d'Ornithologie de Polynésie MANU, PO Box 7023, 98719 Taravao,
Tahiti, Society Islands, French Polynesia
(tghestemme@manu.pf)*

White-bellied Seedsnipe

South America is home to a large number of much-desired bird species that are odd, extremely rare, secretive or found in extremely remote places – species that get the pulses running and are high on the wish list of visiting birders. Among these are the four species of the wader family of seed-snipes *Thinocoridae*, if only because they bear no resemblance at all to other waders. With their small head, short legs, short bill, short tail and cryptic brownish plumage, seed-snipe species look more like a grouse, partridge or perhaps even sandgrouse than a wader. The relationships with other families within the order *Charadriiformes* are uncertain but Plains Wanderer *Pedionomus torquatus* of Australia, jacanas *Jacanidae* and painted-snipes *Rostratulidae* may be their closest relatives (van Tuinen et al 2004). What is more, they are herbivorous with an appetite for plants and berries (and, despite their name, not so much for seeds...), and thus do not probe their beaks into the mud for food. The family is divided into

two genera, *Attagis* and *Thinocorus*, each containing two species. Seedsnipes in the genus *Thinocorus* are small, ranging in size from a sparrow to a snipe, whereas the *Attagis* species are larger, the size of a grouse *Lagopus*. There is some sexual dimorphism in the plumage of the two *Thinocorus* species, with the males having a greyer face, neck and breast. Seedsnipes inhabit a variety of harsh environments, including grasslands, grass steppes, semi-arid deserts and alpine habitats. Three species occur in high altitude habitats in the Andean and Patagonian regions – mostly above the tree line. They breed in a shallow scrape on the ground, with clutches of two to four eggs (Hayman et al 1986, Fjeldså & Krabbe 1990).

Least Seedsnipe *T. rumicivorus* is perhaps the easiest seedsnipe to find, as it is the only species to be found at sea level, eg, in Peru and Argentina. In the south, it is an austral migrant (van Kleunen et al 2005). The similar Grey-breasted Seedsnipe *T. orbignyianus* is almost equally easy to connect with because it is common in suitable habitat in most of its range, although you mostly need to be

311 Landscape around Paso Garibaldi, Argentina, 31 January 2004 (Jan Bisschop)

312-313 White-bellied Seedsnipe / Witbuikkwartelsnip *Attagis malouinus*, adult, Paso Garibaldi, Argentina, 31 January 2004 (*Jan Bisschop*)

314 White-bellied Seedsnipe / Witbuikkwartelsnip *Attagis malouinus*, adult, Paso Garibaldi, Argentina, 31 January 2004 (*Jan Bisschop*)

315 White-bellied Seedsnipes / Witbuikkwartelsnippen *Attagis malouinus*, adult with chick, Paso Garibaldi, Argentina, 31 January 2004 (*Jan Bisschop*)

316-317 White-bellied Seedsnipe / Witbuikkwartelsnip *Attagis malouinus*, adult, Paso Garibaldi, Argentina,
8 March 2006 (Marc Guyt)

318-319 Landscape around Paso Garibaldi, Argentina, 8 March 2006 (*Marc Guyt*)

320 White-bellied Seedsnipes / Witbuikkwartelsnippen
Attagis malouinus, adult with chick, Paso Garibaldi,
Argentina, 31 January 2004 (Jan Bisschop)

321 White-bellied Seedsnipe / Witbuikkwartelsnip
Attagis malouinus, adult, Paso Garibaldi, Argentina,
31 January 2004 (Jan Bisschop)

above the tree line. The species of the genus *Attagis* are much more difficult to find, because they are more secretive and more thinly distributed with mostly just a pair or a few individuals encountered. Rufous-bellied Seedsnipe *A. gayi* usually occurs in the high alpine meadows above 4500 m up to as far as to the snow line (5500 m), where only few roads go. The best places to see this species are, eg, Papallacta pass in Ecuador and the high-altitude pass near Chivay in Peru. The fourth member, White-bellied Seedsnipe *A. malouinus* prefers the same habitat but only occurs in extreme southern Patagonia (Argentina and Chile), an area with even fewer roads reaching into their preferred habitat and lower numbers of birders present or visiting. Within its relatively small range, it is very hard to encounter during the breeding season, making it a main target for avid birders visiting the region in that period. It may, in fact, be easier to find in the cold winter season because it then gathers in flocks at lower altitudes (down to sea level) after heavy snowfall (Fjeldså & Krabbe 1990, Jaramillo et al 2003). It exceptionally even leaves the mainland as it has been recorded in the Falkland Islands in 1783 and 1859 (Hayman et al 1986). The species is not threatened and its population appears to be stable; for this and other reasons, it is classified by BirdLife International (2013) as ‘Least Concern’.

Few stake-outs are known for White-bellied Seedsnipe. Around Ushuaia, Argentina, the gateway for many to Antarctica, two sites have become popular with birders to find this species, namely the Martial Glacier and El Paso Garibaldi (Garibaldi pass). The Martial Glacier is easy to

reach by chairlift from Ushuaia but, unfortunately, the visiting crowds have made both the seedsnipes and the other high altitude species like Yellow-bellied Finch *Melanodera xanthogramma* much more difficult to find than c 20 years ago. The more reliable site nowadays is Paso Garibaldi, 50 km north of Ushuaia. There, birders should park the car at the highest point, take the left (western) side of the road and work their way up through, first, a steep forest-covered hill and, then, wet meadows to the highest alpine meadows on the top. Without any trails, it is thus hard working for hard-to-find birds. In January 2004, an adult with a chick was found by Jan Bisschop, André van Kleunen, Arnout Linckens and Roland van der Vliet, by diligently searching the last patches of snow along the highest ridges. Being a species of high altitude, it was thought that the species was especially prone to be found at such ‘colder’ sites. Eventually, this tactic paid off. In March 2006, the search for the species was even more difficult as after a few hours of climbing over rocks and through meadows, and having reached the right habitat, Marc Guyt and Sander Lagerveld were greeted by nothing but silence! But then, while enjoying the magnificent view and in the meantime scanning down the slopes, a pair of White-bellied Seedsnipes was found, at only 20 m from the observers. The birds had apparently been surprised when climbing up and they had gone in stealth mode by not moving, marvellously blending into the background by their perfect camouflage – no wonder they are hard to find! Only after a while, the birds started walking again, offering perfect photographic opportunities.

References

- BirdLife International 2013. Species factsheet: *Attagis malouinus*. Website www.birdlife.org. [Accessed 22 April 2013.]
- Fjeldså, J & Krabbe, N 1990. Birds of the high Andes. København.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to waders of the world. London.
- Jaramillo, A, Burke, P & Beadle, D 2003. Birds of Chile. London.
- van Kleunen, A, Bisschop, J, Linckens, A & van der Vliet, R 2005. Strong passage of austral migrants on Peninsula Valdés, Argentina. *Cotinga* 23: 86-87.
- van Tuinen, M, Waterhouse, D & Dyke, G J 2004. Avian molecular systematics on the rebound: a fresh look at modern shorebird phylogenetic relationships. *J Avian Biol* 35: 191-194.

Marc Guyt, Wethouder F E Meerburg sr Kade 18, 2225 VA Katwijk, Netherlands
(m.guyt@casema.nl)

Roland E van der Vliet, 2e Daalsedijk 169, 3551 EG Utrecht, Netherlands
(rolandvandervliet@telfort.nl)

Brieven

Proposal to remove African Palm Swift from WP list

Haas et al (2010) proposed to maintain African Palm Swift *Cypsiurus parvus* on the list of the Western Palearctic region (WP) as defined by Cramp & Simmons (1977) (BWP) based upon a single report in northern Mauritania in July 1999. However, I am of the opinion that this report lacks reliable evidence and should be removed from this WP list after all. Below, I will discuss the arguments given by Haas et al (2010).

The circumstances of this report are described as follows (Haas et al 2010): 'On 7 July 1999, Bruno Lamarche observed two individuals at Guellet El Begra, south of Char palm grove (21.434°N, 12.896°W) [=c 21°25'N, 12°51'W]. These two birds were first noticed with the naked eye during a botanical excursion and were then observed for a long time with binoculars as they flew around the guelta (local name for a small, often temporary, pond). As the species is not unusual around Atar (not far to the south) in the rainy season (BL pers obs), the significance of this record was not apparent at the time and no description was taken'.

The reasons given by Haas et al (2010) for accepting this report without the usually required proper documentation (specimen, photographic evidence or description) were as follows: **1** 'Firstly, it is not a difficult species to identify and the sole observer (BL) has extensive field experience with it.' From personal experience, I agree with the first statement but do not have evidence for the second except that I know that BL has lived for at least 15

years in countries (Mali and Mauritania) where African Palm Swift is locally common; **2** 'Secondly, this record is only significant in the context of the WP list: the species is well known to occur in areas not much further south and is a strong flyer, so its occasional occurrence just north of its usual range is not unexpected.' This statement is exaggerated and questionable. It adds unjustified strength to the report. 'Areas not much further south' implies several places and 'well known' indicates that several authorities have accepted the statement. However, the only mention of African Palm Swift 'not much further south' is at a single location, Atar, by a single observer, Lamarche (1988): 'Quelques rares sujets en Octobre et Novembre à Atar.' (referred to in Isenmann et al 2010). Even for Lamarche, 'Quelques rares sujets' would hardly count as 'well known'. I have many 100s of bird records for the Mauritanian Bird Atlas project from several localities 'not much further south' from dozens of observers (including 45 records for October and November from Atar. There are no reports at all among these of African Palm Swift. Hence, 'areas not much further south' cannot be considered in its 'usual range'. Indeed, from the Mauritanian Bird Atlas records, the usual range in Mauritania only includes the Senegal River valley up to about 17°N. There is only a single credible record further north: nine birds at Tidjikja (18°33'N, 11°25'W) in August 1972 (Gee 1984, supplemented by details from his diary); and **3** 'Lastly, because the interest around the WP list and the consecutive attention focused on the precise determination of the WP limits is quite recent, BL could not be expected to take a full de-

scription of a species he was familiar with from areas not far away, although he remembers noticing the unusual northern locality.' It appears somewhat strange that an observer realizes the exceptionality of his observation, but makes no effort to document it. Even more strange is it that the reviewers of the WP list sensu BWP find this an excusable way of working. Without proper documentation, in my opinion such claims are still unproven and I think the same should apply for African Palm Swift in BWP's Western Palearctic.

References

- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford
- Gee, J P 1984. The birds of Mauritania. *Malimbus* 6: 31-66.
- Haas, M, Crochet, P-A & Lamarche, B 2010. Western Palearctic list updates: African Palm Swift. *Dutch Birding* 33: 131-132.
- Ilsenmann, P, Benmergui, M, Browne, P, Diam Ba, A, Diagana, C H, Diawara, Y & El Abidineould Sidaty, Z 2010. Oiseaux de Mauritanie / Birds of Mauritania. Paris.
- Lamarche, B 1988. Liste commentée des oiseaux de Mauritanie. *Etudes Sahariennes et Ouest-Africaines* 1 (4): 1-164.

P W Peter Browne, 115 Crichton Street, ON, Ottawa K1M 1V8, Canada (pbrowne@primus.ca)

Marcel Haas and Pierre-André Crochet commented as follows: 'Peter Browne's arguments for not accepting this record are indeed convincing. In fact, in hindsight we should not have accepted the record in the first place,

mainly based on the arguments that PB gives. We agree with PB and suggest to delete African Palm Swift from the WP list sensu BWP.' EDITORS

DBA-nieuws

Evenementen Hoewel het nu hoogzomer is, komt het najaar weer met rasse schreden dichterbij. Dit betekent natuurlijk ook dat het Dutch Birding-najaarsweekend er weer aan komt. Dit jaar vindt het weekend plaats van 11 tot 14 oktober 2013, zoals gebruikelijk op vogeleiland Texel, Noord-Holland. Er is natuurlijk een interessant lezingenprogramma en er zijn, zo hopen wij, veel vogels. U dient zelf te zorgen voor uw vervoer en/of accommodatie. Wij hopen veel Dutch Birders op het

eiland tegen te komen. Meer informatie volgt zoals gewoonlijk op onze website www.dutchbirding.nl.

Voor het najaar weer van start gaat is Dutch Birding ook dit jaar vertegenwoordigd op zowel de British Bird Fair in Rutland, Engeland (16-18 augustus 2013) als de Dutch Bird Fair (24-25 augustus 2013) in Flevoland. Kom ook vooral even onze stand bezoeken! BESTUUR DUTCH BIRDING ASSOCIATION

Corrigenda

In the note on the aberrant Clamorous Reed Warbler *Acrocephalus stentoreus* in the previous issue (*Dutch Birding* 35: 190-193, 2013), a mistake was made in the geographical co-ordinates of the location (p 190, left column, fifth to sixth line). The wetland at Ismailiya, Egypt, is at 30°34'N, 32°14'E, 11 m above sea level (not 22°21'N, 31°36' E, 179 m above sea level).

In het bijchrift van plaat 251 (*Dutch Birding* 35: 206, 2013) dienen de woorden 'Hansweert, Zeeland, Netherlands' te vervallen.

In the caption of plate 251 (*Dutch Birding* 35: 206, 2013) the words 'Hansweert, Zeeland, Netherlands' should be deleted. EDITORS

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly from **late May to mid-July 2013**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GESE TO GREBES Through GPS tracking of six individuals, the breeding location for Scotland's only **Taiga Bean Goose** *Anser fabalis* flock of c 250 individuals wintering at Slamannan plateau near Falkirk has been located in Sweden. A male **Long-tailed Duck** *Clangula hyemalis* at Lugar de Baixo, Ponta do Sol, on 1 June was the second for Madeira. In Denmark, an adult male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* was photographed at Hasle havn, Bornholm, on 1 June. The immature male **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* at Balranald, North Uist, Outer Hebrides, Scotland, from 18 February to 25 April was seen again from 24 May to 1 June. In Norway, an adult male was found at Berlevåg, Finnmark, on 26 May. As usual, the regular summer moulting flocks of **Ruddy Shelduck** *Tadorna ferruginea* in the IJsselmeer area, the Netherlands, increased from late June with counts of, eg, 197 on 25 June and 552 on 7 July. On latter date, the

first of a planned seven was equipped with a tracking device to find out the birds' origin (there are only a few feral pairs in the Netherlands while feral populations in Switzerland and elsewhere do not seem to migrate). In the western Jezreel valley, Israel, at least 40 **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* were counted in June, and two pairs had up to 10 ducklings each. On 11 and 16 June, a male **American Black Duck** *Anas rubripes* was seen in Shetland, Scotland. In the Gulf of Cagliari, Sardinia, a total of 3400 chicks of **Greater Flamingo** *Phoenicopterus roseus* was counted in late June. In Spain, a pair of (unringed) **Lesser Flamingos** *P minor* have successfully bred at the Fuente de Piedra lake, Málaga, feeding a chick of c 25 days old on 11 July. An adult **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* at Mosvatnet, Stavanger, Rogaland, from 16 June to at least mid-July was the sixth for Norway.

SWIFTS TO CUCKOOS A **White-throated Needletail** *Hirundapus caudacutus* on Harris, Outer Hebrides, from 24 June was the first for Britain since 1991. On 26 June, many birders witnessed it colliding with the only wind turbine on the south side of the island after which it was found dead below the blades. In Kabul, Afghanistan, two were flying above Kabul river on

322 Cape Gull / Afrikaanse Kelpmeeuw *Larus dominicanus vetula*, adult, Facho, Vila Chã, Vila do Conde, Porto, Portugal, 5 June 2013 (Inocência Oliveira)

323 Grey-headed Gull / Grijskopmeeuw *Chroicocephalus cirrocephalus*, adult, Molfetta, Bari, Apulia, Italy, 12 June 2013 (Giuseppe Fiorella)

324 Grey-headed Gull / Grijskopmeeuw *Chroicocephalus cirrocephalus*, adult, Molfetta, Bari, Apulia, Italy, 4 June 2013 (Cristiano Liuzzi)

325 Bridled Tern / Brilstern *Onychoprion anaethetus*, adult, Farne Islands, Northumberland, England, 2 July 2013 (Josh Jones)

326 Wilson's Phalarope / Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor*, adult, Aveiro, Portugal, 20 July 2013 (David Monticelli)

327 Yellow-billed Stork / Afrikaanse Nimmerzat *Mycteria ibis*, immature, with White Stork / Ooievaar *Ciconia ciconia*, Bet She'an valley, Israel, 6 July 2013 (Yoav Perlman)

328 Sandhill Crane / Canadese Kraanvogel *Grus canadensis*, adult (right), with Common Crane / Kraanvogel *G. grus*, juvenile, Busemark Mose, Møn, Sjælland, Denmark, 27 May 2013 (Henrik Kisbye)

15 May. An **Alpine Swift** *Apus melba* photographed at Ólafsvík on 12 June was the fifth for Iceland. **Pacific Swifts** *A. pacificus* turned up at Præstesø, Værløse, København, on 25 May (second for Denmark); in England at Spurn, East Yorkshire, and at Saltfleetby, Lincolnshire, on 12 June and (probably the same) at Trimley Marshes, Suffolk, on 15-16 June. There was also one reported at A Frouxeira lagoon, Valdovino, Galicia, Spain, on 23 June. A specimen labelled as Common Cuckoo *Cuculus canorus* at the Natural History Museum, Tring, England, collected in Zambia on 27 December 1898 was recently re-identified as a hepatic female **Oriental Cuckoo** *Cuculus optatus*, constituting the first record of this species for Africa (Bull Br Ornithol Club 133: 161-164, 2013).

CRANES TO FRIGATEBIRDS The first **Sandhill Crane** *Grus canadensis* for Denmark occurred at Busemark Mose, Østmon, on 27-28 May; it is believed to be the same individual as the one in Spain first on 4 November 2011 and again on 2 January 2013 and recently in Finland on 7 May (cf Dutch Birding 35: 200, 2013). In the Netherlands, four pairs of **Common Crane** *G. grus* were breeding at Fochteloërveen, Drenthe/Friesland, and a total of four young survived by mid June (the first nest was found in 2001); for the second consecutive year, there was also a successful breeding record at Dwingelderveld, Drenthe. An adult summer **Pacific Loon** *Gavia pacifica* was photographed at Grutness, Shetland, on 16 May. On 1 June, an adult-type **Black-browed Albatross** *Thalasarche melanophrys* was photographed flying just 300 m off La Vaca point, Gozón, Asturias, Spain. A **Swinhoe's Storm Petrel** *Oceanodroma monorhis* first heard and then trapped and photographed on Benidorm island, Alacant, on 15 June was the fifth for Spain. During an overnight ringing session on 22 July on Fair Isle, Shetland, one was tape-lured at 02:40 by use of a sound from The Sound Approach petrels book, and it was flying about while singing for 45 min but then disappeared; however, probably the same bird was trapped five nights later. A **Cape Verde Shearwater** *Calonectris edwardsii* was trapped at Montaña Clara, Lanzarote, Canary Islands, on 28 June. A **Yellow-billed Stork** *Mycteria ibis* at Tel Yosef fishponds, Harod valley, from 27 May to at least 12 July was the 20th for Israel but the first since 1997; a second one was reported in Galilee on 12 July. Two **African Openbills** *Anastomus lamelligerus* photographed at Kom Ombo on 31 May constituted the second record for Egypt and the WP; the previous one occurred was also in Egypt, at Luxor on 26 May 2009 (cf Dutch Birding 32: 254-256, 2010). A juvenile **Ascension Frigatebird** *Fregata aquila* sitting for 20 minutes on the harbour wall of Bowmore, Islay, Argyll, Scotland, on 5 July and later that day flying over Carnain was the second for Britain. The previous one was also in Argyll in 1953 but it took 50 years before that one was correctly identified.

WADERS A **Black-winged Stilt** *Himantopus himantopus* at Degumnieki fields, Madona, on 20 May was (only) the first for Latvia. The first **American Golden Plover** *Pluvialis dominica* for Switzerland was an adult at

Lachen, Schwyz, on 9 July. An adult male **Pacific Golden Plover** *P. fulva* at Łaszka, Żuławy Wiślane, on 10 July was the fifth for Poland. A male **Mongolian Sand Plover** *Charadrius mongolus* was photographed on the beach of Lossiemouth, Moray and Nairn, Scotland, on 16 July. From 27 July, the same individual stayed at Ballymacoda, Cork, as the first sand plover for Ireland. **Greater Sand Plovers** *C. leschenaultii* were found at Utlängan, Blekinge, Sweden, on 18-21 May (female), at Blåvands Huk, Esbjerg, on 4-6 June (male; third for Denmark), and on Texel, Noord-Holland, on 18-19 July (17th for the Netherlands). Adult **Stilt Sandpipers** *Calidris himantopus* occurred at Ytresand, Flakstadøya, Nordland, on 26 June (third for Norway), at Kirrinsanta, Pori, on 2 July (second for Finland), and at Le Teich near Bordeaux, Gironde, France, on 21-24 July. An adult summer **Red-necked Stint** *C. ruficollis* at Utlängan, Blekinge, on 3-4 July was (already) the 12th for Sweden. The third for Denmark was an adult on Lejso on 14 July. A **Baird's Sandpiper** *C. bairdii* at Roncaro, Pavia, on 6-8 May was the second for Italy. In Norway, **Semipalmated Sandpipers** *C. pusilla* were seen at Slettnes, Finnmark, on 17-19 and 23-24 May and at Gaulosen, Sør-Trøndelag, from 14 July. A female **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* stayed at Yarmouth, Isle of Wight, England, on 18-23 June. One was photographed at Aveiro, Portugal, on 20 July. An adult summer **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* photographed at Préve-

329 Long-legged Buzzard / Arendbuizerd *Buteo rufinus*, adult, Meyerode, Liège, Belgium, 7 July 2013
(Patrick Beirens)

330-331 Ascension Frigatebird / Ascensionfregatvogel *Fregata aquila*, juvenile, Bowmore, Islay, Argyll, Scotland, 5 July 2013 (*Jim Sim*) **332** African Openbills / Afrikaanse Gapers *Anastomus lamelligerus*, Kom Ombo, Egypt, 31 May 2013 (*James Cameron Quilter*) **333** Pacific Golden Plover / Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva*, adult male, Łaszka, Pomerania, Poland, 16 July 2013 (*Sławek Rubacha*) **334** Roseate Tern / Dougalls Stern *Sterna dougallii*, adult, Mietków reservoir, Silesia, Poland, 13 July 2013 (*Paweł Głowacki*) **335** Cape Gull / Afrikaanse Kelpmeeuw *Larus dominicanus* vetula, subadult, Peniche, Portugal, 22 May 2013 (*Pedro Ramalho*)

- 336** Alpine Swift / Alpengierzwaluw *Apus melba*, Ólafsvík, Snaefellsnes, Iceland, 12 June 2013 (Kees de Jager)
337 Long-legged Buzzard / Arendbuijzerd *Buteo rufinus*, adult, Meyerode, Liège, Belgium, 6 July 2013 (Mark Zekhuis)
338 Pacific Swift / Siberische Gierzwaluw *Apus pacificus*, Trimley Marshes, Suffolk, England, 15 June 2013 (Jeff Higgot) **339** Pacific Swift / Siberische Gierzwaluw *Apus pacificus*, Præstesø, Kirke Værløse, Sjælland, Denmark, 25 May 2013 (Helge Sørensen)

renge, Vaud, on 29 May was the third for Switzerland and the first since 1970. A **Black-winged Pratincole** *Glareola nordmanni* at Orre, Rogaland, from 30 June to 1 July was the fourth for Norway. In France, an adult **Cream-colored Courser** *Cursorius cursor* stayed at Port-la-Nouvelle, Aude, from 20 May to at least 11 June. On 18-19 May, a few **Common Buttonquails** *Turnix sylvaticus* were singing between Oualidia and El Jadida, western Morocco; reportedly, a new highway to be constructed between these towns may cause a problem for the survival of this last known population of the nominate subspecies.

GULLS TO TERNS A census of **Slender-billed Gulls** *Chroicocephalus genei* in Sardinia this year resulted in 1100 pairs, all in the Gulf of Cagliari. From 22 May into July, a second calendar-year **Bonaparte's Gull** *C. philadelphia* stayed at Oare Marshes, Kent, England, and on 18 June,

a second calendar-year turned up in Tiree, Argyll. The first **Grey-headed Gull** *C. cirrocephalus* for Italy was an adult at Bari, Apulia, from 4 to at least 12 July (probably, the same individual as seen here in autumn 2012), while the second for mainland Spain was an adult photographed at Racó de l'Olla, Albufera de Valencia, on 11 June. A **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was present at Ny-Ålesund, Svalbard, Norway, on 28 June. The first **Cape Gulls** *Larus dominicanus vetula* for Portugal were a sub-adult at Peniche on 22-23 May and an adult at Facho, Vila Chã beach, Vila do Conde, Porto, on 5 June. From 1 July onwards, an adult **Bridled Tern** *Onychoprion anaethetus* was present on Farne Islands, Northumberland, England, visiting several nearby sites as well. On 19 June, one was seen along the northern Mediterranean coast of Israel; in the summers of 2008 and 2009, breeding attempts occurred here on Nachlieli, western Galilee (cf Dutch Birding 31: 174-176, 2008). In the Netherlands,

340 White-throated Needletail / Stekelstaartgierzwaluw *Hirundapus caudacutus*, first-summer, Tarbert, Harris, Outer Hebrides, Scotland, 26 June 2013 (Josh Jones)

341 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-summer male, Ferwert, Friesland, Netherlands, 9 juli 2013 (Maurits Martens)

342 Collared Flycatcher / Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis*, female, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 26 May 2013 (Roef Mulder)

343 Lesser Short-toed Lark / Kleine Kortteenleeuwerik *Calandrella rufescens*, Hornøya, Finnmark, Norway, 30 May 2013 (Anders Faugstad Mæland)

344 Greater Sand Plover / Woestijnplover *Charadrius leschenaultii*, adult, Blåvand, Syddendmark, Denmark, 6 June 2013 (*Henrik Knudsen*) **345** Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe melanoleuca*, male, Christiansø, Bornholm, Denmark, 1 June 2013 (*Troels Eske Ortvad*) **346** Grey-necked Bunting / Steenortolaan *Emberiza buehleri*, Ras Shukier, Hurghada, Egypt, 29 March 2013 (*Henrik Haaning Nielsen*) **347** Grey-necked Bunting / Steenortolaan *Emberiza buehleri*, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 10 June 2013 (*Jochen Dierschke*)

a number of pairs of **Whiskered Tern** *Chlidonias hybrida* nested again at Kropswolderbuitenpolder, Foxhol, Groningen, where 28 pairs produced c 60 juveniles in 2012, constituting Europe's north-westernmost colony of this species. A **Roseate Tern** *Sterna dougallii* at Höfn on 28 June was the first for Iceland. The first for Switzerland since 1863 at Yverdon, Vaud, on 16 May had been ringed as a nestling at Rockabill, Dublin, Ireland, on 21 July 2006 (before this year, this ringed individual had been seen only once before, at Rockabill, on 1 June 2010). The third for Poland (and the first inland) was an adult at Mietkowski reservoir, Lower Silesia, on 11-13 July which was ringed as a chick on Coquet Island, Northumberland, England, on 10 July 2010. Geolocators deployed on adult **Arctic Terns** *S. parasdisaea* captured on the nest in 2011 in the Netherlands showed that during their 266-280 days 'abroad' they used known staging areas in the

North Atlantic and the Benguela Current but then, surprisingly, they moved to a previously unknown staging area in the central Indian Ocean and spent most of the non-breeding season in the Southern Ocean; one bird migrated as far as New Zealand and all five recaptured in 2012 spent the southern summer in Wilkes Land, Antarctica, before flying back via the North Atlantic staging area to the Netherlands. So, this study revealed not only an unknown route through three oceans but also the longest bird migration known so far (*Ardea* 101: 3-12, 2013). The adult **Forster's Tern** *S. forsteri* at Tacumshin, Wexford, Ireland, on 3 May was still present on 24 May.

RAPTORS If accepted, an adult **Bateleur** *Terathopius ecaudatus* flying over Elkana on 15 May will be the eighth for Israel. The first **Griffon Vulture** *Cyps fulvus* for Denmark since 1986 was twitched by many at Kåstrup,

Skive, Midtjylland, on 14-15 June. As in recent years during June, a few small flocks reached Belgium (up to four on 1 June and again on 16-20 June) and Germany (eg, flocks of 26 in Mecklenburg-Vorpommern on 17 June and 17 near Hannover on 18 June). The GPS-tagged **Greater Spotted Eagle** *A clanga* called 'Tönn', which hatched in western Estonia in 2008 and became well-known as an annual winterer at El Hondo, Alicante, Spain, and an unseen visitor of several countries (eg, Dutch Birding 31: 53, 191, 373, 2009, Falke 56 (1): 34-35, 2009, Ornithos 16: 326-331, 2009) has been tracked this year in Nord-Trøndelag, Norway, and at many sites in northern Sweden from 10 June to at least 12 July. On 22 June, an immature **Eastern Imperial Eagle** *A heliaca* turned up at Siedlanow, Radzyn Podlaski, Lubelskie, Poland. The first for Latvia was an immature with a satellite transmitter crossing the south-east of the country during 27-29 May. Another immature with a satellite transmitter stayed on Pantelleria, Sicily, Italy, from late April to mid-June together with up to an unprecedented four **Lesser Spotted Eagles** *A pomarina*, one **Greater Spotted Eagle** and two **Steppe Eagles** *A nipalensis*. A dark-morph **Booted Eagle** *A pennata* at Totenvika, Oppland, on 20 May was the first for Norway. The second and third for Estonia were seen at Salme on 9 May and at Kudani on 20 May, while the second for Latvia turned up at Kolka, Dundaga, on 19 May. A dark-morph stayed at Hjälsstaviken, Uppland, Sweden, on 10-22 July. In the Netherlands, four pairs of wild-origin **White-tailed Eagles** *Haliaeetus albicilla* at four sites in three provinces had one or two young each; moreover, two or three non-breeding pairs were present in the south-west and the north-east. In Belgium, a **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* was discovered at Meyerode, Liège, on 6 July and was last seen here on 8 July.

OWLS TO FALCONS On 19 May, the first breeding of **Eurasian Pygmy Owl** *Glauclidium passerinum* for Belgium was confirmed for the same site in Wallonia as where two singing males and a female were found in early 2012 (cf Dutch Birding 35: 200, 2013). On 12 May, the first **Oriental Scops Owl** *Otus sunia* for Australia was found moribund on a boat that had not left territorial waters off West Australia. The number of **Great Grey Owls** *Strix nebulosa* in south-eastern Norway continued to increase to at least 30 nests found by June 2013; in Poland, six pairs were found (cf Dutch Birding 35: 145-154, 2013). The **Snowy Owl** *Bubo scandiacus* in Donegal, Ireland, was still present on Arranmore Island on 31 May and the one of the Outer Hebrides on St Kilda on 3 July. In Turkey, **Turkish Brown Fish Owls** *Bubo zeylonensis semenowi* were again present at Omaypinar Barajı with two successful breeding pairs (the species was 'rediscovered' in this area in 2009; cf Dutch Birding 32: 287-298, 2010). A male **Middle Spotted Woodpecker** *Dendrocopos medius* photographed in a garden at Gråsten, Sönderborg, on 13 March 2011 constituted the first for Denmark since 1983. A **Northern Carmine Bee-eater** *Merops nubicus* at Moorlinse Buch, Berlin, Germany, from 26 June might concern a genuine vagrant. In north-eastern Italy, a **Blue-**

cheeked Bee-eater *M persicus* turned up along Isonzo river on 24 May. If accepted, an adult **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* at Tåktom on 19 May was the fourth for Finland; the second for Norway was an adult male at Kviljo, Vest-Agder, on 31 May.

SHRIKES TO BULBULS On 27 June, a male **Daurian Shrike** *Lanius isabellinus* was photographed at Långskär, Lemland, Finland. A **Balearic Woodchat Shrike** *L senator badius* was found on Westray, Orkney, Scotland, on 26 May. The second **Pied Crow** *Corvus alba* for Libya was photographed at Tajura, near Tripoli, on 7 June and still present on 17 June (the first was collected in April 1931). In a paper on multilocus phylogeny of larks Alaudidae (Molecular Phylogenetics and Evolution 2013), it was concluded that 'few groups of birds show the same level of disagreement between taxonomy based on morphology and phylogenetic relationships as inferred from DNA sequences' (<http://dx.doi.org/10.1016/j.ympev.2013.06.005>). For instance, the 'tree' based on the extended mitochondrial data set revealed unexpected deep divergences between taxa presently treated as conspecific (not only in species like **Horned Lark** *Eremophila alpestris* but also in, eg, **Bar-tailed Lark** *Ammomanes cinctura* (two), **Desert Lark** *A deserti* (four) and **Greater Short-toed Lark** *Calandrella brachydactyla* (two)), while the multilocus tree revealed non-monophyletic genera like *Calandrella* and *Melanocorypha* (eg, it is proposed to move **White-winged Lark** *M leucoptera* to *Alauda*). A **Lesser Short-toed Lark** *C rufescens* photographed on Hornøya, Finnmark, on 30 May was the second for Norway. On 1 June, a **Crested Lark** *Galerida cristata* turned up at St Margaret's, Cliffe, Kent. The fifth **Eurasian Crag Martin** *Ptyonoprogne rupestris* for Denmark was photographed at Nexø Havn, Bornholm, on 8 June. A **Red-rumped Swallow** *Cecropis daurica* at Agir, Streymoy, on 28 May was the second for the Faeroes. If accepted, a presumed **Asian Red-rumped Swallow** *C d daurica/japonica* identified from a few photographs at Kennemermeer, IJmuiden, Noord-Holland, on 26 May will be the first for the Netherlands. Another one was photographed on Öland, Sweden, on 16 June. Two adult **Common Bulbuls** *Pycnonotus barbatus* were feeding a young at Tarifa, Cádiz, constituting the species' first breeding record for Europe.

WARBLERS A **Greenish Warbler** *Phylloscopus trochiloides* at Eforie Sud on 25 May was (only) the second for Romania. In June, an exceptional 16 were singing in Czech Republic. **Sardinian Warblers** *Sylvia melanocephala* were present at Ottenby, Öland, from 24 June (trapped) into the second half of July (first-summer female) and at St Abb's Head, Borders, Scotland, on 30 June (male). From 25 June, several **Lanceolated Warblers** *Locustella lanceolata* were singing again in Finland. **Booted Warblers** *Iduna caligata* at Hortobagy on 25 May (trapped) and at Jastarnia, Hel Peninsula, on 27 May (singing male), were the first for Hungary and Poland, respectively. The third record for Latvia concerned a pair found in Madona on 4 June. In June, 39 singing individuals were found in Finland and 30 in Estonia. The

one singing in Brandenburg from 18 June concerned the second spring record for Germany. A **Western Olivaceous Warbler** *I opaca* on Pantelleria on 17 May was (only) the sixth for Italy. One was reported on Sein, Finistère, France, on 18 June. The sixth **Eastern Olivaceous Warbler** *I pallida* for Sweden was trapped at Ottenby on 9-10 June. **Paddyfield Warblers** *Acrocephalus agricola* occurred, eg, on North Ronaldsay, Orkney, on 20-24 May (singing male); at Ottenby on 20 May (trapped); at Shorne Marshes, Kent, on 31 May (trapped); on Christiansø, Bornholm, on 2 June; at Hoburgsklippan, Gotland, Sweden, on 5 June (trapped); on Bardsey, Gwynedd, Wales, on 7 June; and on Fair Isle, Shetland, on 16 June.

THRUSHES TO PIPITS A first-summer male **Common Rock Thrush** *Monticola saxatilis* at St Fergus, Aberdeenshire, on 18-22 July was the first for Scotland since June 1970. The first-summer female **Dusky Thrush** *Turdus eunomus* at Margate, Kent, from 15 May was not seen after 18 May. A first-summer male **Pied Bush Chat** *Saxicola caprata* photographed at Tirat Zvi, Bet She'an, on 31 May was the eighth for Israel. Possibly the same male **Pied Wheatear** *Oenanthe pleschanka* was photographed subsequently on Sylt-Wenningstedt, Schleswig-Holstein, Germany, on 24 May and in the Netherlands at Meijendel, Den Haag, Zuid-Holland, on 4 June, on Ameland, Friesland, on 3-5 July and at Ferwert, Friesland, on 9 July. An adult male **Eastern Black-eared Wheatear** *O melanoleuca* photographed on Christiansø on 1-2 June was the second for Denmark. The first **Spanish Sparrows** *Passer hispaniolensis* for Sweden were adult males at Kungshall, Rydaholm, Småland, on 18-19 May and at Falsterbo on 27 May (trapped); a female was reported on Gotland on 27 May. A **Forest Wagtail** *Dendronanthus indicus* in an Alice Springs backyard, Northern Territories, from 4 to at least 8 May was the first for mainland Australia. A study of **Grey-headed Wagtail** *Motacilla thunbergi* and **Sykes's Blue-headed Wagtail** *M flava beema* in Western Siberia demonstrated that the two use different breeding habitats, *thunbergi* in bogs and *beema* in flooded plains (Ardea 101: 65-70, 2013). These habitats differ markedly in vegetation, and only one site was found where the two taxa occurred together (at a sedge marsh along Vynga river). Two **Asian Buff-bellied Pipits** *Anthus rufescens japonicus* at Larnaca

sewage works on 18-20 March were the first for Cyprus.

FINCHES TO BUNTINGS An invasion of **Two-barred Crossbills** *Loxia leucoptera bifasciata* started to develop in the second half of July around the North Sea, bringing birds to Britain (first c 15 in East Anglia from 20 July, later also in Scotland with, eg, eight on Fair Isle on 26 July alone), to Denmark (c 200), to north-western Germany (at least five) and to the Netherlands (a handful). A male and female **Desert Finch** *Rhodospiza obsoleta* photographed in Ararat province on 18 June were the first for Armenia. In north-eastern Turkey, **Mongolian Finches** *Bucanetes mongolicus* were seen at several sites in the usual region, with 20 south of the junction of the Dogubayazit roads to Agri and Van on 16 June. On 20 May, an adult male **Indigo Bunting** *Passerina cyanea* was photographed at a garden feeder at Llansadwrn on Anglesey, Wales. On 28 May, a **White-throated Sparrow** *Zonotrichia albicollis* turned up in a garden at Spalding, Lincolnshire. The second **Grey-necked Bunting** *Emberiza buchanani* for Helgoland (and Germany) was a male photographed on 10-14 June. The first for Egypt was photographed at Hurghada on 29 March. **Black-headed Buntings** *E melanocephala* occurred, eg, at Farne Islands on 30 May (female); at Kullen, Skåne, Sweden, on 6 June (male); at Inkoo, Finland, on 6 June (male); at Compton Down, Isle of Wight, on 9-11 June (male); at Kviljo, Vest-Agder, Norway, on 10-14 June (male); and in Dumfries and Galloway, Scotland, on 22-23 June.

For a number of reports Aves, Birding World, Birdwatch, British Birds, www.birdguides.com, www.netfugl.dk, www.rarebird-alert.co.uk and www.trektellen.nl were consulted. We wish to thank Max Berlijn, Henry Bloemendal (Afghanistan), Richard Bonser (Azores), Rolf Christensen, José Luis Copete, Andrea Corso, Hugues Dufourmy, Enno Ebels, Lee Evans, Tommy Frandsen, Raymond Galea, Steve Gantlett, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grusso, Ricard Gutiérrez, Cornelis Hazevoet, Kees de Jager, João Jara (www.birds.pt), Henrik Knudsen, Łukasz Ławicki (www.clanga.com), André van Loon, Lionel Maumary, Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Mobakken (Norway), Killian Mullarney, Stephen Newton, Henrik Haaning Nielsen, Inocência Oliveira, Andy Paterson, Yoav Perlman, David Porat, Magnus Robb (Portugal), René van Rossum, Kris De Rouck, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, George Sangster, Roy Slaterus, Roar Solheim, Roland van der Vliet, Steven Wytema and Emin Yöğürtçuoğlu for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Marcel Haas, Helmweg 12C, 1759 NE Callantsoog, Netherlands (zoodauma@gmail.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de periode **mei-juni 2013**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk in te dienen via www.dutchavifauna.nl.

Door aanhoudende kou kwam het voorjaar pas laat op gang en waarschijnlijk begonnen veel vogels daardoor later met broeden dan in recente jaren. Oostelijke stromingen waren schaars, waardoor de zichtbare trek vaak tegenviel. Toch doken er aardig wat zeldzaamheden op, met daarbij voor velen zelfs een nieuwe soort.

EENDEN Een **Dwerggans** *Anser erythropus* van april tot in juli bij Nieuwegein, Utrecht, was populair bij menige maandlijster... Een late **Roodhalsgans** *Branta ruficollis* hield zich op 24 mei op tussen Rotganzen *B bernicla* op Ameland, Friesland. Een **Witbuikrotgans** *B hrota* werd op 10 juni nog gemeld op Terschelling, Friesland, en een **Zwarte Rotgans** *B nigricans* bevond zich tot 29 mei op

Schiermonnikoog, Friesland. Om meer te weten te komen over de bewegingen en de herkomst van **Casarca's** *Tadorna ferruginea* is een speciaal project gestart. Op 22 juni werden hiervoor 12 halfwassen jongen nabij Siebengewald, Limburg, van halsbanden voorzien. In juli worden vogels gevangen en geringd in de bekende ruiconcentraties op de Randmeren rond Flevoland. Daarvan worden enkele bovendien van GPS-loggers voorzien. Er was iets aan de hand met **Zwarte Zee-eenden** *Melanitta nigra*; alleen al in mei werden door trektellers bijna 400 000 exemplaren genoteerd en in juni kwamen daar nog eens 50 000 bij. Dat is meer dan 11 keer zo veel als gemiddeld in deze periode in de afgelopen drie jaren. Ruim driekwart passeerde telpost Hoornderslag op Texel, Noord-Holland, maar ook op andere telposten werden hogere aantallen dan normaal waargenomen. De beste dag op Texel was 16 mei met 51 930 langsvliegende, de vierde dag ooit in Nederland. In de top 25 van beste dagen op www.trektellen.nl staan nu zeven meidagen en die stammen allemaal uit 2013. Met ruim 3500 exemplaren was ook **Grote Zee-eend** *M fusca* goed vertegenwoordigd. Normaliter worden in deze periode slechts enkele 10-tallen exemplaren gemeld. Het overgrote deel werd vanaf Texel waargenomen. Van 25 mei tot 20 juni zwom een late **Ijseend** *Clangula hyemalis* langs de Zuidpier bij IJmuiden,

348 Terekrutter / Terek Sandpiper *Xenus cinereus*, Spaarndam, Noord-Holland, 28 mei 2013
(Hans Brinks)

349 Dougalls Stern / Roseate Tern *Sterna dougallii*, adult-zomer, De Putten, Camperduin, Noord-Holland, 25 juni 2013 (*Maurits Martens*) **350** Griel / Eurasian Stone-curlew *Burhinus oedicnemus*, Burghsluis, Zeeland, 14 mei 2013 (*Marcel Klootwijk*) **351** Terekruiter / Terek Sandpiper *Xenus cinereus*, met Tureluur / Common Redshank *Tringa totanus*, Spaarndam, Noord-Holland, 28 mei 2013 (*Johnny van der Zwaag*)

352 Kleine Geelpootruiter / Lesser Yellowlegs *Tringa flavipes*, Ezumakeeg, Friesland, 10 juni 2013 (*Ruurd Jelle van der Leij*) **353** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, adult-zomer mannetje, Camperduin, Noord-Holland, 7 juni 2013 (*Marianne Wüstenhoff*) **354** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, adult-zomer mannetje, Camperduin, Noord-Holland, 3 juni 2013 (*Maurits Martens*)

355 Woudaap / Little Bittern *Ixobrychus minutus*, mannetje, Rottemeren, Zuid-Holland, 11 juni 2013 (*Chris van Rijswijk/birdshooting.nl*) **356** Ralreiger / Squacco Heron *Ardeola ralloides*, adult, Onnerpolder, Groningen, 15 juni 2013 (*Martijn Bot*) **357** Dwergarend / Booted Eagle *Aquila pennata*, lichte vorm, Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, 16 juni 2013 (*Robert Kastelijin*) **358** Bijeneter / European Bee-eater *Merops apiaster*, Zeist, Utrecht, 22 mei 2013 (*Herman Bouman*)

Noord-Holland, en een tweetal werd op 27 juni nog gefotografeerd bij Texel. Trektellers langs de kust telden in deze periode in totaal 21 exemplaren. Het mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* van Barendrecht, Zuid-Holland, werd voor het laatst op 3 mei gemeld. Het mannetje **Blauwvleugeltaling** *Anas discors* dat vanaf 25 april bij Workum, Friesland, zwom, bleef tot 8 mei. Een mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *A. carolinensis* bevond zich op 10 mei in het Easterskar (Oosterschar) bij Heerenveen, Friesland.

HOENDERS TOT FUTEN Er werden langs de kust slechts vijf **Kwartels** *Coturnix coturnix* geringd, namelijk drie in Meijndel, Zuid-Holland, en twee bij Castricum, Noord-Holland. Een **Dwergaalscholver** *Phalacrocorax pygmeus* vloog op 7 mei 's middags enige tijd rond bij De Cocksdorp op Texel. Indien aanvaard betreft dit het zesde geval en het eerste langs de kust. In een aalscholverkolonie

bij Neeltje Jans, Zeeland, verbleven dit voorjaar vier paren **Kuifaalscholver** *P. aristotelis*; twee paren werden alleen baltsend gezien, bij het derde paar werd naast pairing ook nestbouw vastgesteld, terwijl het vierde paar ook daadwerkelijk tot broeden overging. Dat leidde echter niet tot nageslacht. Van het paar dat niet verder kwam dan nestbouw bleek één vogel in 2009 te zijn geringd als nestjong op Isle of Man in de Ierse Zee. Bij Neeltje Jans broedden in 2008-13 ook één tot zes paren **Grote Aalscholver** *P. carbo*, waarmee dit de voor dit taxon enige jaarlijkse broedplek in Nederland is. **Ralreigers** *Ardeola ralloides* werden gezien op 17 mei bij Westdorpe, Zeeland; op 13 juni op Tiengemeten, Zuid-Holland; op 15 en 16 juni bij het Zuidlaardermeer, Groningen; op 17 juni bij Smilde, Drenthe; en op 25 juni opnieuw (of nog steeds) op Tiengemeten. **Koereigers** *Bubulcus ibis* waren dun gezaaid, met alleen bij Den Helder, Noord-Holland, en op Texel twitchbare exem-

359 Grauwe Fitis / Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides*, Romeinenweerd, Venlo, Limburg, 7 juni 2013 (Huub Crommentuyn) **360** Roodstuitzwaluw / Red-rumped Swallow *Cecropis daurica*, Berkheide, Zuid-Holland, 3 mei 2013 (René van Rossum) **361** Sperwergrasmus / Barred Warbler *Sylvia nisoria*, tweede-kalenderjaar, Eastermar, Friesland, 19 juni 2013 (Arend Timmerman) **362** Withalsvliegenvanger / Collared Flycatcher *Ficedula albicollis*, eerste-zomer mannetje, Eemshaven, Groningen, 7 mei 2013 (Martijn Bot)

plaren in juni. In Noord-Holland werden **Zwarte Ibissen** *Plegadis falcinellus* gezien vanuit een taxiënd vliegtuig op Schiphol op 20 juni en vanuit een bus in de Beemster op 27 juni. Een **Kuifduiker** *Podiceps auritus* in zomerkleed liet zich van 22 juni tot in juli bewonderen bij Reusel, Noord-Brabant.

SPERWERS TOT KRAANVOGELS Trektellers noteerden negen **Wespendieven** *Pernis apivorus*, 62 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans*, 19 **Rode Wouwen** *M. milvus*, een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla*, 556 **Bruine Kiekendieven** *Circus aeruginosus*, 55 **Blauwe Kiekendieven** *C. cyaneus*, 25 **Grauwe Kiekendieven** *C. pygargus*, 30 **Visarenden** *Pandion haliaetus*, 68 **Smellekens** *Falco columbarius*, 121 **Boomvalken** *F. subbuteo* en 28 **Slechtvaken** *F. peregrinus*. Van de c zeven gemelde **Slangenarenden** *Circus gallicus* was alleen een exemplaar op de Hoge Veluwe, Gelderland, vanaf 6 juni twitchbaar. Tot half

juni werden verspreid over het land nog zeker 15 doortrekkende **Steppekiekendieven** *C. macrourus* waargenomen; geen daarvan bleef lang op dezelfde plek. Een lichte vorm **Dwergarend** *Aquila pennata* werd op 16 juni gefotografeerd boven de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant. Twitchbare **Roodpootvalken** *F. vespertinus* verbleven tot 9 mei in het Haaksbergerveen, Overijssel, op 9 mei bij het Zuidlaardermeer en van 31 mei tot 5 juni in de Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland. Daarnaast werden nog c 15 andere gemeld. Opmerkelijk was de waarneming van een **Porseleinhoen** *Porzana porzana* dat op 2 mei vanaf zee kwam aanvliegen boven de Zuidpier bij IJmuiden. **Kleine Waterhoenders** *P. parva* lieten zich horen van 10 mei tot 17 juni bij Giethoorn, Overijssel (vanaf 13 mei twee), van 19 mei tot 19 juni in De Onlanden bij Peize, Drenthe (vanaf 20 mei twee), en van 8 juni tot in juli in het Easterskar (Oosterschar) bij Heerenveen. Voor **Kleinst**

363 Roodkopklauwier / Woodchat Shrike *Lanius senator*, eerste-zomer mannetje, Poelgeest, Warmond, Zuid-Holland, 27 mei 2013 (René van Rossum)

Waterhoen *P. pusilla* kon men in ieder geval terecht in Waverhoek, Utrecht (maximaal drie), en de omgeving van Peize (minimaal zeven), maar ook op enkele andere plekken werden territoria opgetekend. Voor het 13e achtereenvolgende jaar kwamen **Kraanvogels** *Grus grus* tot broeden in het Fochteloërveen, Drenthe/Friesland. Dit jaar waren er vier legfels, waarvan één in de eifase werd gepredeerd. Medio juni waren nog vier jongen in leven. Net als in 2012 werd ook succesvol gebroed op het Dwingelderveld, Drenthe. Eind juni werden hier twee jongen waargenomen. Minimaal één ontsnapte **Jufferkraanvogel** *G. virgo* deed de harten van slechts weinig vogelaars sneller kloppen, al kon bij vluchtwaarnemingen – zoals op 3 mei boven Veendam, Groningen, en op 10 juni bij Raalte, Overijssel – een eventuele ring niet worden vastgesteld.

GRIELEN TOT VORKSTAARTPLEVIEREN Van de vijf gemelde **Grielen** *Burhinus oedichnemus* was alleen een exemplaar op 14 mei bij Burghsluis, Zeeland, enigszins twitchbaar – een uur lang om precies te zijn... **Amerikaanse Goudplevieren** *Pluvialis dominica* verbleven van 17 tot 23 mei bij Hoorn op Terschelling; op 25 en 26 mei bij Termunten, Groningen; van 26 tot 28 mei bij Paesens, Friesland; en van 2 tot 8 juni in De Putten bij Camperduin, Noord-Holland. De laatste 13 **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* van het voorjaar liepen tot 27 mei bij Paesens. Twee populaire **Breedbekstrandlopers** *Calidris falcinellus* lieten zich van 19 tot 24 mei bekijken op het

wad bij Den Oever, Noord-Holland. Tot eind mei werden bovendien enkele waargenomen in Friesland/Groningen. Een baltsend mannetje **Blonde Ruiter** *C. subruficollis* bevond zich op 22 en 23 mei bij Maren, Noord-Brabant. Op 20 mei werden maar liefst vijf **Gestreepte Strandlopers** *C. melanotos* waargenomen in de Ezumakeeg, Friesland. Daarnaast werd de soort in deze periode op c. acht andere plekken gemeld. Vanaf 19 mei deden **Gauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* c. 11 plekken aan, waaronder Drenthe waar op 11 juni een exemplaar in De Onlanden verbleef. Een **Rosse Franjepoot** *P. fulicarius* werd gezien op 6 juni in Polder Hardenhoek bij Werkendam, Noord-Brabant. In Groningen werden **Terekruiters** *Xenus cinereus* gemeld op 7 mei langs telpost Ruidhorn bij Uithuizen, op 19 en 20 mei bij de nabijgelegen telpost Noordkaap en eveneens op 20 mei bij de Eemshaven. Voorts werd op 17 mei een exemplaar gefotografeerd op een eiland in de Ketelmond, Overijssel, verbleef er één van 24 tot 27 mei bij 's-Gravenpolder, Zeeland, en liet een baltsend mannetje zich prachtig aanschouwen van 27 mei tot 1 juni bij Spaarndam, Noord-Holland. Een **Kleine Geelpootruiter** *Tringa flavipes* verbleef op 9, 10 en 12 juni in de Ezumakeeg. Op minstens 15 plekken verschenen **Poelruiters** *T. stagnatilis*; opvallend was het grote aandeel juni-waarnemingen. Ver in het binnenland verbleef een exemplaar op 5 mei in het Haaksbergerveen, Overijssel. Een **Grote Grijs Snip** *Limnodromus scolopaceus* bevond zich op 3 en 5 mei op de Kwade Hoek bij Stellen-

364 Kleine Klapekster / Lesser Grey Shrike *Lanius minor*, Voorhout, Zuid-Holland, 2 juni 2013
(Martin van der Schalk)

365 Kleine Klapekster / Lesser Grey Shrike *Lanius minor*, Voorhout, Zuid-Holland, 30 mei 2013
(René van Rossum)

366 Krekelzanger / River Warbler *Locustella fluviatilis*, Leeuwarden, Friesland, 26 mei 2013
(Ruurd Jelle van der Leij)

367 Balkanbaardgrasmus / Eastern Subalpine Warbler *Sylvia cantillans albistriata*, eerste-zomer mannetje,
Mariëndal, Den Helder, Noord-Holland, 17 mei 2013 (Eric Menkveld)

368 Bonte Tapuit / Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, eerste-zomer mannetje, Meijendel, Zuid-Holland, 4 juni 2013 (René van Rossum)

369 Noordse Nachtegaal / Thrush Nightingale *Luscinia luscinia*, Brabantsche Biesbosch, Noord-Brabant, 22 mei 2013 (Hans Gebuis)

dam, Zuid-Holland. Een **Poelsnip** *Gallinago media* werd op 11 mei kortstondig waargenomen in Waal en Burg op Texel. Een **Vorkstaartplevier** *Glaucola pratincola* werd op 3 mei gemeld boven de Kagerplassen bij Warmond, Zuid-Holland, maar kon helaas niet worden teruggevonden.

JAGERS TOT MEEUWEN Trektellers zagen in deze periode 89 **Kleine Jagers** *Stercorarius parasiticus*, ongeveer evenveel als in dezelfde periode vorig jaar. Spectaculair was een groepje van vijf adulte **Kleinste Jagers** *S longicaudus* dat op 13 mei vanuit het binnenland over de Eemshaven vloog. Op 10 juni werd nog een adulte gefotografeerd die in noordelijke richting de Maas volgde ter hoogte van Maaseik, Limburg, België, precies op de landsgrens. Trektellers noteerden in mei in totaal 11 **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica*, een **Reuzenstern** *Hydroprogne caspia*, zeven **Witwangsterns** *Chlidonias hybrida* en 21 **Witvleugelsterns** *C leucopterus*. Net als vorig jaar werden er weer meerdere broedgevallen van Witwangstern opgetekend in de omgeving van het Zuidlaardermeer. Een **Dougalls Stern** *Sterna dougallii* vloog op 24 juni langs de zeetrekpost van Camperduin. Een dag later werd hij teruggevonden in de nabijgelegen Putten. Hoewel de inscriptie niet werd afgelezen, wijst het feit dat de vogel dubbel geringd was op een herkomst van Coquet Island, Northumberland, Engeland, waar een groot deel van de Britse vogels broedt. Op 26 juni werd hij nog door een enkeling gezien. Een ongekend hoog aantal van 33 218 **Dwergmeeuwen** *Hydrocoloeus minutus* werd op 1 mei geteld langs Camperduin. Het vorige dagrecord van 10 729 exemplaren op 21 april 2013 langs Egmond aan Zee, Noord-Holland, werd daarmee al snel verpulverd. Een adult zomerkleed **Lachmeeuw** *Larus atricilla* werd in de avond van 10 juni gemeld in de Ezumakeeg maar bleef helaas te kort voor het maken van een bewijsplaatje... Zeker drie verschillende tweede-kalenderjaar **Baltische Mantelmeeuwen** *L fuscus* werden tussen 16 en 22 juni gedetermineerd op het strand van Noordwijk, Zuid-Holland, waar zich veel meeuwen bevonden tijdens zandsuppletiewerkzaamheden. Een langsvliegende tweede-kalenderjaar **Kleine Burgemeester** *L glaucooides* werd op 25 mei gemeld bij Camperduin. De tweede-kalenderjaar **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* van Breezanddijk, Friesland, bleef nog tot 3 mei, terwijl de derde-kalenderjaar van Scheveningen, Zuid-Holland, voor het laatst op 10 mei werd gemeld. De inmiddels derde-kalenderjaar vogel die vorig jaar in Slotervaart in Amsterdam, Noord-Holland, overzomerde, verbleef hier opnieuw van ten minste 7 tot 26 mei.

DUIVEN TOT ZWALUWEN Bij Breskens, Zeeland, noteerden trektellers dit voorjaar (april-juni) slechts 15 doortrekkende **Zomertortels** *Streptopelia turtur*. Ter vergelijking: in het voorjaar van 2003 waren dat er bijvoorbeeld 444 en het dagrecord voor deze telpost bedraagt zelfs 689 exemplaren op 15 mei 1982. Overvliegende **Alpengierzwaluwen** *Apus melba* werden gemeld op 4 juni bij Nijmegen, Gelderland, en op 19 juni bij Rolde, Drenthe. Verscheidene **Bijeneters** *Merops apiaster* fleur-

den de boel op; een groep van maximaal 23 exemplaren van 21 tot 27 mei pendelend tussen Landgoed Oostbroek en Zeist, Utrecht, stond het meest in de belangstelling. Een doortrekkend duo werd op 2 juni om 10:09 gezien boven het Westduinpark bij Den Haag, Zuid-Holland, om 12:36 boven de duinen bij Schoorl, Noord-Holland, en om 14:14 langs De Koog op Texel; aannemende dat de vogels de kustlijn volgden legden ze de c 117 km in iets meer dan vier uur af met een gemiddelde snelheid van bijna 29 km/u. Op c 15 plekken verspreid over het land werden **Hoppen** *Upupa epops* gemeld; een stiekem exemplaar van 8 tot 18 mei bij Westkapelle, Zeeland, liet zich nog aan de meeste toeschouwers zien. Een mannetje **Kleine Klapekster** *Lanius minor* werd van 30 mei tot 2 juni bij Voorhout, Zuid-Holland, door velen bewonderd. **Roodkopklauwieren** *L senator* verbleven van 12 tot 15 mei bij Oostkapelle, Zeeland, op 27 mei bij Warmond en op 14 juni bij Ossendrecht, Noord-Brabant. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* verbleef op 4 mei in de Sophiapolder bij Oostburg, Zeeland, en een overvliegend exemplaar werd op 19 mei opgemerkt boven Meijndel en c 25 min later boven Berkheide in Zuid-Holland. Tot half mei verbleven twee **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* bij Venlo, Limburg; daarna werd nog slechts één exemplaar gemeld. Daarnaast bevond zich nog een exemplaar in Haverleij bij 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant. Een fortuinlijke vogelaar zag op 3 mei 's ochtends een **Roodstuitzwaluw** *Cecropis daurica* vliegen over telpost Berkheide en 's avonds een exemplaar over zijn tuin in Katwijk, Zuid-Holland. Tot begin juni werden nog c 10 andere exemplaren gemeld. Een vermoedelijke **Amoer-roodstuitzwaluw** *C d daurica/japonica* werd op 26 mei 'per ongeluk' gefotografeerd boven het Kennemermeer bij IJmuiden. Indien aanvaard betreft dit het eerste geval voor Nederland. In Europa staat het aantal gevallen nog onder de 10.

STRUIKZANGERS TOT VLIENGANGERS De opmars van **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* lijkt niet te stuiten. Buiten de reguliere broedgebieden doken meerdere zingende exemplaren op in Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Rond half mei waren er zelfs enkele waarnemingen op Texel. Zingende **Grauwe Fitissen** *Phylloscopus trochiloides* werden gemeld op 26 mei bij De Cocksdorp op Texel; op 28 mei bij Cadzand, Zeeland; op 2 juni bij De Koog op Texel; van 2 tot 13 juni bij Venlo; op 7 juni in de wijk Wittevrouwen in Utrecht, Utrecht; en in juni op een stil gehouden locatie op de Veluwe, Gelderland. Roepende **Siberische Tijftjaffen** *P collybita tristis* werden gemeld van 28 april tot 7 mei bij Nieuwvliet, Zeeland, en op 5 en 6 mei in Katwijk. **Iberische Tijftjaffen** *P ibericus* zongen van 25 april tot 2 mei in de Donkere Duinen bij Den Helder en van 17 mei tot in juli in het Sloterpark in Amsterdam. **Baardgrasmussen** *Sylvia cantillans* waren goed vertegenwoordigd, met op 3 mei een mannetje op Terschelling (bij een vogelaar in de tuin), op 11 en 12 mei een tweede-kalenderjaar mannetje op Vlieland, Friesland, en op 19 mei een vrouwtje in het Zwanenwater, Noord-Holland (vangst). Een tweede-kalenderjaar mannetje

370 Vermoedelijke Amoerroodstuitzwaluw / presumed Asian Red-rumped Swallow *Cecropis daurica daurica/japonica*, Kennemermeer, IJmuiden, Noord-Holland, 26 mei 2013 (Jelle van der Helm)

371 Bruinkeelortolaan / Cretschmar's Bunting *Emberiza caesia*, mannetje, Lauwersoog, Groningen, 5 mei 2013 (Arnold W J Meijer/Blue Robin)

Balkanbaardgrasmus *S c albirostrata* verbleef van 17 tot 19 mei bij Den Helder, Noord-Holland. Bijzonder was de vangst van een tweede-kalenderjaar **Sperwergrasmus** *S nisoria* bij Eastermar, Friesland, op 19 juni; er is slechts een handvol eerdere voorjaarswaarnemingen bekend.

Krekelzangers *Locustella fluviatilis* zongen van 20 tot 29 mei bij Leeuwarden, Friesland, op 27 mei bij Egmond en van 31 mei tot 12 juni bij Varsen, Overijssel. De eerste **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglotta* van het jaar was een dode die op 26 mei werd gevonden bij Luttelgeest, Flevoland. Veel bezochte zingende exemplaren verbleven van 5 tot 22 juni bij Weert, Limburg, en op 11 juni in de Eemshaven. Daarnaast werd in Zuid-Limburg nog een handvol gemeld. In de tweede helft van juni werden weer enkele **Graszangers** *Cisticola juncidis* doorgegeven uit het Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland. Een late **Pestvogel** *Bombicilla garrulus* werd op 21 mei gefotografeerd in Oosterend op Texel. Late **Beflijsters** *Turdus torquatus* werden gemeld op 5 juni bij Bergen aan Zee, Noord-Holland, op 7 juni bij Castricum en op 10 juni in Meijndel. **Noordse Nachtegalen** *Luscinia luscinia* zongen van 19 mei tot 8 juni in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant, van 19 tot 28 mei bij Lauwersoog, Groningen, en op 2 juni op Vlieland. Spectaculair was een tweede-kalenderjaar mannetje **Bonte Tapuit** *Oenanthe pleschanka* op 4 juni in Meijndel bij Den Haag. Helaas bevond de vogel zich op een, ter bescherming van de waterwinning, afgesloten en beveiligde locatie. Saillant detail is dat de tot dan toe laatste Bonte Tapuit hier ook verbleef (aan de Wassenaaarse kant van het gebied op 31 oktober 2011) en door dezelfde waarnemer werd ontdekt. Indien aanvaard betreft dit het derde voorjaarsgeval, tegenover 15 in het najaar. Waarschijnlijk bevond dezelfde vogel zich op 24 mei op Sylt, Schleswig-Holstein, Duitsland. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* werden gemeld op 9 en 10 mei op Vlieland; op 20 mei bij Drouwen, Drenthe; op 28 mei op de noordpunt van Texel; op 30 mei op Griend, Friesland (vangst); van 3 tot 11 juni in het Robbenoordbos bij Den Oever; op 6 juni bij De Cocksdorp op Texel; en op 10 juni bij Ermelo, Gelderland. Een eerste-zomer mannetje **Withalsvliegenvanger** *F albicollis* liet zich op 7 mei door veel vogelaars bekijken in de Eemshaven. Een exemplaar dat op 19 mei werd gemeld bij Westkapelle was helaas niet twitchbaar.

MUSSEN TOT GORZEN Twee mannetjes en twee vrouwtjes **Kaapverdische Mus** *Passer iagoensis* trokken vanaf 19 mei de nodige bekijks aan boord van expeditiechip Plancius in de haven van Hansweert, Zeeland. De vogels

waren op 6 mei bij Razo, Kaapverdische Eilanden, aan boord gekomen, samen met enkele soortgenoten, waarvan de meeste enkele dagen later op de Desertas en Madeira achterbleven. Om vestiging van deze soort te voorkomen heeft de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit de eigenaar van het schip verzocht de vogels te vangen. Van de twee exemplaren die op 26 mei werden gevangen ging er één dood en de twee overige exemplaren wisten te ontkomen. Wat er vervolgens met de gevangen vogels is gebeurd bleef onduidelijk. Een mannetje **Citroenkwikstaart** *Motacilla citreola* was op 4 mei kortstondig aanwezig op de noordpunt van Texel. Trek-tellers noteerden in mei slechts zes **Duinpiepers** *Anthus campestris* en maar liefst 14 **Roodkeelpiepers** *A cervinus*. Buiten de reguliere plekken langs de oostgrens werden zeker 20 **Europese Kanaries** *Serinus serinus* waargenomen, waaronder enkele op Texel en Vlieland. Bijna 1400 **Kruisbekken** *Loxia curvirostra* werden vanaf trek-telposten doorgegeven, waarvan het merendeel in juni. Vanaf half mei werden op ten minste 40 plekken (vooral langs de kust) **Roodmussen** *Carpodacus erythrinus* gemeld. Bij Montfort, Limburg, verbleef van 28 mei tot ten minste 19 juni een veel bezocht adult mannetje. Ringvangsten vonden plaats op 2 en 18 juni bij Castricum, waarbij de eerste vogel al een Duitse ring droeg; de vogel werd geringd op Helgoland, Schleswig-Holstein, Duitsland, op 1 augustus 2011. Op 6 mei liet een mannetje **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* in zomerkleed zich prachtig bekijken in Waal en Burg op Texel, totdat hij werd geslagen door een Smelleken... Late **Sneeuworzen** *Plectrophenax nivalis* werden gemeld op 27 mei op Koarnwertersân (Kornwerderzand), Friesland, en op 28 mei bij Den Hoorn op Texel. Trektellers noteerden in mei slechts vijf **Ortolanen** *Emberiza hortulana* en ook het aantal pleisteraars was op de vingers van een hand te tellen. Een mannetje **Bruinkeelortolaan** *E caesia* bevond zich op 5 mei van 's ochtends tot 's avonds laat op bungalowpark Robbenoord bij Lauwersoog, tot vreugde van vele toegestroomde vogelaars. Het betrof het vierde geval en het eerste twitchbare. Een **Dwerggors** *E pusilla* zong op 15 mei bij Castricum aan Zee. Slechts enkele **Grauwe Gorzen** *E calandra* werden gemeld, waaronder een overvliegende op 19 mei op de noordpunt van Texel.

Voor het samenstellen van deze rubriek is gebruikgemaakt van de websites dutchbirdalerts.nl, waarneming.nl, trektellen.nl, sovon.nl, lauwersmeer.com en hetfochteloerveen.nl. Tevens gaat onze dank uit naar Sjoerd Dirksen (Werkgroep Casarca), Klaas Jager, Michel Klemann, Jeroen Nagtegaal en Rinse van der Vliet voor hun bijdragen.

Roy Slaterus, Bervoetsbos 71, 2134 PM Hoofddorp, Nederland (roy.slaterus@dutchbirding.nl)
Vincent van der Spek, Acaciastraat 212, 2565 KJ Den Haag, Nederland
(vincent.van.der.spek@dutchbirding.nl)